

Innehållsförteckning

1. Konsekvensutredning – sida 2
2. Föreskrifter ordningsvakter – sida 51
3. Bilaga 1 – sida 76
4. Bilaga 2 – sida 77
5. Bilaga 3 – sida 78

Konsekvensutredning av Polismyndighetens föreskrifter om ordningsvakter

Diariernr

Saknr

Datum 2026-03-23

Version 01.00

Informationsklass Öppen

Nationella operativa avdelningen, Operativa enheten

REMISSVERSION - EJ BESLUTAD

Konsekvensutredning av Polismyndighetens föreskrifter om ordningsvakter

Innehåll

1	Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas.....	5
1.1	Nuläge och utgångspunkter	5
1.2	Rättsliga förutsättningar - bemyndiganden.....	5
1.3	Förslag till nya föreskrifter	5
2	Genomförande	5
2.1	Uppdelade eller sammanslagna föreskrifter?.....	5
2.2	Extern remiss av förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter	6
2.3	Anmälan om tekniska regler	7
3	Alternativ.....	7
3.1	Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas - nollalternativet.....	7
3.2	Styrning genom samverkan och vägledning riktat till branschen....	8
3.3	Styrning genom utvecklade föreskrifter enligt förslaget	8
3.4	Val av det lämpligaste alternativet	8
4	Beskrivning av förslaget – innehållet i föreskrifterna.....	9
4.1	1 kap. Inledande bestämmelser	9
4.2	2 kap. Tillstånd att använda ordningsvakter	9
4.3	3 kap. Tillståndshavares skyldigheter	10
4.4	4 kap. Förordnande av ordningsvakter	11
4.4.1	Ansökan om förordnande	11
4.4.2	Förutsättningar för förordnande	12
4.4.3	Erbjudande om grund- och fortbildning	13
4.5	5 kap. Utbildningar för ordningsvakter.....	14
4.5.1	Allmänt om utbildningar för ordningsvakter.....	14
4.5.2	Modulbaserat utbildningssystem	14
4.5.3	Grundutbildning	15
4.5.4	Fortbildning	15
4.5.5	Särskilda utbildningar.....	16
4.5.5.1	Transportutbildning.....	16
4.5.5.2	Utbildningar som har övervägts	16
4.6	6 kap. Utbildning som genomförs av annan än Polismyndigheten	17
4.7	7 kap. Ordningsvakter skyldigheter	17
4.8	8 kap. Ordningsvaktens rapporteringsplikt.....	19
4.9	9 kap. Ordningsvaktens uniform	21
4.9.1	Allmänt om uniform.....	21
4.9.2	Uniformsplagg.....	22
4.9.2.1	Ändringar och förtydliganden	23
4.9.3	Tjänstetecken.....	25
4.9.3.1	Syfte och principer	25
4.9.3.2	Särskilt om användande av lilla riksvapnet.....	26
4.9.3.3	Tjänstetecken som inte ändras.....	27

4.9.3.4	Tjänstetecken som tas bort	27
4.9.3.5	Tjänstetecken som förtydligas eller justeras	28
4.9.3.6	Nytt tjänstetecken för uppdragsgivare införs	30
4.9.3.7	Tjänstetecken som har övervägts	30
4.10	10 kap. Hjälpmedel för våldsanvändning	30
4.10.1	Krav på att viss utrustning ska bäras i utrustningsbälte eller livrem	30
4.10.2	Batong för ordningsvakt	31
4.10.2.1	Nu gällande föreskrifter	31
4.10.2.2	Polismyndighetens förslag och bedömning	31
4.10.2.3	Teknisk standard för batong	32
4.10.2.4	Nya regler om batonghölster	32
4.10.3	Handfängsel för ordningsvakt	33
4.10.3.1	Nu gällande föreskrifter	33
4.10.3.2	Polismyndighetens förslag och bedömning	33
4.10.3.3	Teknisk standard för handfängsel av metall	33
4.11	11 kap. Fordon för transport av omhändertagna personer	34
4.11.1	Nu gällande föreskrifter	34
4.11.2	Polismyndighetens förslag och bedömning	34
4.12	12 kap. Övrig utrustning	36
4.13	13 kap. Undantag	38
4.14	Annan utrustning	38
4.14.1	Hjälpmedel som tas bort	38
4.14.2	Hjälpmedel som regleras på annat sätt	39
4.14.2.1	Skyddsutrustning	39
4.14.2.2	Skjutvapen	39
4.14.3	Hjälpmedel som har övervägts	39
4.14.3.1	OC-spray och elchockvapen	39
4.14.3.2	Sköld	40
4.14.3.3	Andra kroppsskydd	40
4.14.4	Utrustning som inte regleras	40
4.14.5	Särskilt om bäranordningar	40
4.15	Övergångsbestämmelser	41
5	Kostnader	42
5.1	Beräkning av förslagets kostnader och intäkter	42
5.2	Kostnader för staten	42
5.3	Kostnader för kommuner och regioner	43
5.4	Kostnader för företag och enskilda	43
6	Bedömningar	44
6.1	Bedömning av om förslaget inskränker det kommunala självstyret	44
6.2	Förslagets överensstämmelse med internationella standards eller standards inom EU	45
6.3	Bedömningar av förslagets överensstämmelse med EU-rätten	46
6.4	Bedömning av förslagets effekter på kostnader för det offentliga	46
7	Andra konsekvenser	46
7.1	Beskrivning av andra relevanta konsekvenser	46
7.2	Begränsande åtgärder	47
7.3	Tidpunkten för ikraftträdande	47
7.4	Behov av särskilda informationsinsatser	47
7.5	Utvärdering av konsekvenser	47

REMISSVERSION - EJ BESLUTAD

1 Det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas

Av 6 § punkt 1 förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar framgår att en konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas.

1.1 Nuläge och utgångspunkter

Med anledning av att ny lag (2023:421) och förordning (2023:422) om ordningsvakter trädde i kraft den 1 januari 2024, beslutade Polismyndigheten den 4 december 2023 om ändringsföreskrifter¹ för ordningsvakter. Ändringsföreskrifterna trädde ikraft den 1 januari 2024. Ändringarna syftade till att göra nödvändiga anpassningar i myndighetens föreskrifter till den nya lagen och förordningen. Vid den senaste översynen fanns inte utrymme att göra en heltäckande översyn av Polismyndighetens föreskrifter om ordningsvakter. Denna översyn avser att uppdatera samtliga föreskrifter som styr ordningsvakter.

1.2 Rättsliga förutsättningar - bemyndiganden

Av 11 § förordningen om konsekvensutredningar framgår att en konsekvensutredning ska innehålla uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslut grundar sig på. I detta fall grundar sig de föreslagna föreskrifterna på 20 § förordningen om ordningsvakter, enligt vilken Polismyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om ordningsvaktens rapporteringsplikt inklusive dokumentation, utbildningens utformning och genomförande, ordningsvaktens utrustning och verkställigheten av lagen om ordningsvakter och förordningen om ordningsvakter.

1.3 Förslag till nya föreskrifter

De nya föreskrifterna syftar till att på ett tydligt och rättssäkert sätt reglera tillstånd att använda ordningsvakter, ordningsvaktens förordnande och utbildning samt utrustning för ordningsvakter. Förslag till nya föreskrifter beskrivs mer ingående i kapitel 4 i denna konsekvensutredning.

2 Genomförande

2.1 Uppdelade eller sammanslagna föreskrifter?

Arbetet med att se över gällande föreskrifter om ordningsvakter delades inledningsvist upp i två etapper, där den första etappen avsåg en översyn av föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Den andra etappen avsåg en översyn av samtliga övriga föreskrifter om ordningsvakter, så som regler om tillstånd att använda ordningsvakter, förordnande och utbildning av ordningsvakter samt ordningsvaktens rapporteringsplikt och övriga skyldigheter.

¹ Föreskrifter (PMFS 2023:18) om ändring i Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:12) om ordningsvakter.

Under arbetet har alltmer kommit att tala för en sammanhållen uppsättning föreskrifter som innehåller samtliga regler om ordningsvakter. Polismyndigheten bedömer att en sådan lösning är bättre anpassad för de som styrs av föreskrifterna och har därför inkorporerat de redan remitterade föreskrifterna om utrustning för ordningsvakter i det nu aktuella förslaget.

2.2 Extern remiss av förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter

Förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter och tillhörande konsekvensutredning har remitterats till berörda myndigheter, företag och organisationer under perioden 12 november 2024 till den 15 januari 2025. Remissinstanserna framgår av bilaga 1 till denna konsekvensutredning. Elva remissinstanser har lämnat synpunkter, fem har inte haft några synpunkter eller meddelat att man avstår från att yttra sig och sju remissinstanser har inte hörts av. Följande synpunkter har inkommit.

Några remissinstanser har i yttrandena kommenterat frågor om varselplagg och skyddsutrustning och hur dessa bör utformas och regleras för att en god arbetsmiljö ska kunna uppnås för ordningsvakter. Polismyndigheten har genom vissa förtydliganden (se avsnitt 4.14.2.1) och justeringar samt utvecklade texter i denna konsekvensutredning beaktat de inkomna synpunkterna. Huvudinriktningen har varit att undvika dubbelreglering samt att ansvaret för arbetsmiljöfrågorna i sin helhet ska kunna tas av ordningsvakternas arbetsgivare.

Branschorganisationerna har ifrågasatt hänvisningar till vissa standarder. Motiveringarna till att dessa hänvisningar finns med i förslaget har förtydligats i konsekvensutredningen och hänvisning till standard för skyddshjälm har tagits bort. Polismyndigheten konstaterar att de standarder som anges i förslaget är offentliga och enkelt åtkomliga.

Branschorganisationerna har motsatt sig att skjutvapen och hund tas bort ur kapitlet om hjälpmedel för våldsanvändning. Polismyndigheten har inte beaktat denna invändning i det slutliga förslaget av skäl som anges i avsnitt 4.14.2.2 nedan.

Branschorganisationerna har efterfrågat att sökhund för narkotika tillåts för ordningsvakter. Polismyndigheten bedömer att det är tveksamt om det kan ingå i en ordningsvaks uppdrag att söka efter narkotika. De rättsliga förutsättningarna för att tillåta sådana hundar för ordningsvakter är i nuläget oklara och inte utredda. Polismyndigheten uppfattar att efterfrågan på sökhund för narkotika för ordningsvakter är ytterst begränsad eller obefintlig och därför inte bör ingå i föreskrifter. Om branschen är intresserad av att utveckla sådan verksamhet bör rättsläget utredas, behovet inventeras och därefter beslutas om fortsatt arbete. Om det skulle finnas både rättsliga förutsättningar och behov av narkotikasökhund för ordningsvakter, bör detta i ett första skede testas genom någon form av försöksverksamhet, som därefter

utvärderas innan Polismyndigheten är beredd att föreskriva om detta. Sådan försöksverksamhet kan inledningsvis hanteras genom enskilda beslut om undantag till dess att verksamheten bedömts och regleras på generell nivå, dvs. genom föreskrifter.

Några länsstyrelser har påtalat att ansvaret för tillsyn av fordon för transport av omhändertagna riskerar att överlappas av länsstyrelsernas tillsynsansvar över bevakningsföretag, inklusive dessas fordon. Polismyndigheten konstaterar att länsstyrelsernas tillsyn även omfattar efterlevnad av andra författningar än lagen om bevakningsföretag och förordningen om bevakningsföretag m.m. Dessutom har Polismyndigheten tillsynsansvar över ordningsvakter. Polismyndigheten instämmer i länsstyrelsernas bedömning att detta överlapp finns och behöver hanteras. Polismyndigheten kommer att återkomma till det i samband med översynen av Polismyndigheten föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:10) om bevakningsföretag och bevakningspersonal som har påbörjats. Även branschorganisationerna har haft vissa synpunkter på förslaget om märkning av fordon för transport. Polismyndigheten har i den slutliga versionen av föreskrifterna förtydligat dessa regler.

Branschorganisationerna har haft vissa synpunkter på övergångsbestämmelserna om batonger. Bland annat framför de att gummibatong även fortsättningsvis bör vara tillåtet. Polismyndigheten delar inte denna bedömning, av skäl som anges i avsnitt 4.10.2.2 nedan.

2.3 Anmälan om tekniska regler

Förslag till föreskrifter om ordningsvaktens utrustning innehåller tekniska regler som ska genomgå en anmälningsprocedur som följer av Sveriges medlemskap i EU.² Förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter har anmälts till Kommerskollegium den 15 maj 2025. Inga invändningar från kommissionen eller andra medlemsstater har framkommit under den så kallade frysperioden, vilket Kommerskollegium bekräftat för Polismyndigheten den 23 september 2025.

3 Alternativ

Av 6 § 2 förordningen om konsekvensutredningar framgår att en konsekvensutredning ska redogöra för vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas. I punkt 3 samma bestämmelse anges att en konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för de alternativ som finns för att uppnå förändringen, inklusive för- och nackdelar med sådana alternativ.

3.1 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas - nollalternativet

Att behålla nuvarande reglering i oförändrad form skulle innebära att de otydligheter som finns om tillstånd att använda ordningsvakter, förordnande av

² Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

ordningsvakter, ordningsvaktens utbildning, skyldigheter och utrustning kvarstår. Nollalternativet bedöms därför inte bidra till att uppnå den önskade förändringen, varför detta alternativ inte har utretts närmare.

3.2 Styrning genom samverkan och vägledning riktad till branschen

Ett alternativ till föreskrifter skulle kunna vara att genom samverkan och vägledning till branschen försöka uppnå syftet med de nu föreslagna föreskrifterna. En möjlig fördel med en sådan lösning skulle vara att det ökar flexibiliteten för branschen jämfört med bindande regler. Nackdelarna i form av otydlighet och därpå följande rättsosäkerhet leder dock till att Polismyndigheten inte bedömer att en sådan lösning fullt ut skulle bidra till att syftet med förslaget uppnås.

3.3 Styrning genom utvecklade föreskrifter enligt förslaget

Det förslag till nya föreskrifter om ordningsvakter som har tagits fram, syftar till att förtydliga, precisera och renodla de krav som Polismyndigheten ställer på den som ansöker om tillstånd att använda ordningsvakter. Vidare förtydligar föreskrifterna vilka krav som ställs på ordningsvakter, dels vid ansökan om förordnande och innehåll i utbildningar, dels ordningsvaktens skyldigheter och ansvar i sin roll som företrädare för ordningsmakten. Regler om uniform och utrustning förtydligas och preciseras i förslaget. Polismyndigheten bedömer att de föreslagna justeringarna och preciseringarna bidrar till ökad tydlighet om reglernas faktiska innebörd.

3.4 Val av det lämpligaste alternativet

Enligt 6 § pkt 4 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning redovisa det eller de alternativ som bedömts lämpligast samt skälen för en sådan bedömning.

Några andra alternativ än nollalternativet och styrning genom samverkan och vägledning har inte kunnat identifieras. Polismyndigheten bedömer att en tydligare och mer preciserad reglering i enlighet med förslaget är den lämpligaste lösningen. Tydligare regler om tillstånd att använda ordningsvakter samt förordnande och utbildning av ordningsvakter samt dessas skyldigheter bör medföra att det blir enklare för såväl den som vill ansöka om tillstånd att använda ordningsvakter, som för bevakningsbranschen och de enskilda ordningsvakterna. Vidare innebär justerade och preciserade regler ökad tydlighet för tillståndshavare och ordningsvakter i fråga om skyldigheter att delta vid informationsmöten och utsättningar som Polismyndigheten kallar till. Föreskrifter om ansökan om förordnande och regler om grundutbildningen har strukturerats på ett sätt som bör uppfattas tydligare för läsaren jämfört med gällande föreskrifter. Översynen syftar även till att föreskriva om en förkortad grundutbildning för den som har genomgått polis-, väktar- eller skyddsvaktsutbildning (jfr. 13 och 20 §§ förordningen om ordningsvakter). De nya föreskrifterna har anpassats så att de stödjer ett modulbaserat utbildningssystem

(se avsnitt 4.5.2), vilket bör underlätta för både staten, branschen och den enskilde om det uppstår behov av omställning mellan olika vaktkategorier vid ändrade samhällsbehov, exempelvis vid höjd beredskap. De otydligheter som finns i gällande föreskrifter har i förslaget åtgärdats genom förbättrad struktur och översyn av språk som bör bidra till ökad tydlighet jämfört gällande föreskrifter. Polismyndigheten bedömer sammantaget att det finns skäl att föreskriva om tillstånd att använda ordningsvakter, förordnande av och utbildning för ordningsvakter i enlighet med förslaget.

4 Beskrivning av förslaget – innehållet i föreskrifterna

Enligt 7 § 1 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en beskrivning av det som föreslås. Polismyndigheten föreslår i detta fall nya föreskrifter om tillstånd att använda ordningsvakt samt förordnande av och utbildning för ordningsvakter.

4.1 1 kap. Inledande bestämmelser

1 § är en ny inledande bestämmelse som beskriver vad föreskrifterna reglerar.

4.2 2 kap. Tillstånd att använda ordningsvakter

Bestämmelserna i detta kapitel reglerar ansökan, upplysningsskyldighet och tillsyn av tillstånd att använda ordningsvakter. Motsvarande regler finns i 1 kap. i nu gällande föreskrifter. Dessa föreskrifter togs fram och trädde ikraft samtidigt som den nya lagen och förordningen om ordningsvakter, dvs. den 1 januari 2024. Bestämmelserna är relativt nya och har därför främst genomgått mindre språkliga och strukturella justeringar.

1–2 §§ motsvarar 1 kap. 1–4 §§ i gällande föreskrifter och har inte ändrats i sak. Av 1 § andra stycket framgår att om sökande är en juridisk person ska bland annat en fysisk kontaktperson som företräder sökande anges i ansökan. Detta motsvarar den del av 1 kap. 1 § i gällande föreskrifter som anger att sökande ska ange en kontaktperson för kommunikering gällande ansökan med Polismyndigheten. Avsikten med förtydligandet av bestämmelsen är att den kontaktperson som anges ska kunna företräda sökande i frågor som kan uppstå vid Polismyndighetens handläggning av en ansökan. Ett förtydligande har även gjorts i 2 § sista stycket som anger att om den sökande avser att transportera omhändertagna personer ska detta anges i ansökan.

3 § motsvarar 1 kap. 5 § i gällande föreskrifter. Bestämmelsen har förtydligats och justerats så att sökande ska bifoga uppgifter till ansökan i format som Polismyndigheten anger. I nu gällande regler anges att sökande ska visualisera beskrivningen av den geografiska ytan genom att bifoga karta eller ritningar till ansökan. Skälet för denna ändring är att föreskrifterna dels bör anpassas till en helt digital handläggning, dels att digital geografisk information kan användas i rapporteringssystem för ordningsvakter så att tillståndsområden blir lätt tillgängliga för de som har tillgång till systemet. Förslaget till

regel har utformats teknikneutralt, dvs. utan angivande av exakt format, så att föreskriften inte blir avhängig ett visst system eller liknande. Tills dess att kartfunktionalitet har etablerats fullt ut i rapporteringssystem för ordningsvakter bör anvisat format vara digital bild av karta eller ritning. Då kartfunktionalitet är etablerad kan anvisningen ändras så att uppgifterna bifogas i form av en datafil i lämpligt format.

4 § i förslaget motsvaras av 1 kap. 5 § sista stycket i gällande föreskrifter och har inte ändrats i sak.

De gällande allmänna råden i kapitlet har setts över. Allmänna råd till 3 § i förslaget motsvarar vad som anges i allmänna råd till 1 kap. 5 § i nu gällande föreskrifter. Andra stycket i det allmänna rådet till 5 § i gällande föreskrifter har tagits bort helt då det är allmänna råd till alkohollagen (2010:1622) och ordningslagen (1993:1617) snarare än till ordningsvaktslagen och dess följdförfattningar.

5 och 6 §§ i förslaget motsvarar 1 kap. 6 och 7 §§ i gällande föreskrifter och har endast genomgått mindre redaktionella justeringar.

4.3 3 kap. Tillståndshavares skyldigheter

Tillståndshavares skyldigheter har samlats under ett eget nytt kapitel. Detta eftersom dessa regler blir aktuella först då tillstånd att använda ordningsvakter har beslutats.

1 kap. 8 § i gällande föreskrifter som anger att en tillståndshavare ska meddela Polismyndigheten om förutsättningarna för tillståndet har ändrats har tagits bort. Ett tillstånd att använda ordningsvakter omfattar det som anges i tillståndet. Om en tillståndshavare exempelvis bedömer att tillståndsområdet behöver utökas eller önskar lägga till nya verksamheter till redan givet tillstånd, som exempelvis transport av omhändertagna, behöver en ny tillståndsansökan göras. Detta eftersom tillståndshavaren inte har tillstånd att använda ordningsvakter för dessa tillkommande verksamheter. Det ter sig då självklart att den som vill använda ordningsvakter för sådana tillkommande, ännu icke tillståndsprövade verksamheter, behöver ansöka om nytt tillstånd för detta.

8 § i gällande föreskrifter har därför tagits bort eftersom Polismyndigheten anser att den inte behövs.

1 § motsvarar 1 kap. 9 § i gällande föreskrifter och är oförändrad. 2 § i förslaget motsvarar den del av 1 kap. 1 § i gällande föreskrifter som anger att sökande ska ange en kontaktperson för samverkan med Polismyndigheten. Regeln syftar till att möjliggöra operativ samverkan mellan tillståndshavaren och Polismyndigheten. Den samverkan som avses är inte jourverksamhet utan samverkan på mer strategisk nivå mellan tillståndshavaren och Polismyndigheten under tillståndstiden. Att ställa ingående krav på kontaktpersonens tillgänglighet bedöms vara alltför kostnadsdrivande för tillståndshavaren och inte nödvändigt för den samverkan som avses.

3 § i förslaget är ny och saknar motsvarighet i gällande föreskrifter. Polismyndigheten bedömer att det finns skäl att tydliggöra att tillståndshavaren har ett ansvar att informera och tillgängliggöra tillståndet för tjänstgörande ordningsvakter. Det är en enkel åtgärd som bör leda till att det blir lättare för både tillståndshavare och ordningsvakter att följa det tillstånd som gäller. Den föreslagna regeln speglas även i den bestämmelse som föreslås i 7 kap. 6 § i förslaget, där det anges att en ordningsvakt ska hålla sig informerad om inom vilket område denne får arbeta och vilka villkor som gäller för området. Avsikten med de båda förslagen är att tydliggöra att ansvaret för att hålla ordningsvakten informerad om tillåtet område och eventuella villkor ankommer både på tillståndshavaren och den enskilde ordningsvakten.

Även 4 § i förslaget är ny och anger att den som har tillstånd att använda ordningsvakter ska möjliggöra för tjänstgörande ordningsvakter att vid kallelse delta på Polismyndighetens utsättningar eller informationsmöten. Den föreslagna bestämmelsen används idag som standardvillkor i samtliga beslut om tillstånd att använda ordningsvakter och bör av det skälet istället tas med i föreskrifterna. Även denna regel återfinns som en motsvarande skyldighet för ordningsvakter att vid tjänstgöring delta på Polismyndighetens utsättningar eller informationsmöten, vilket regleras i 7 kap. 5 § i förslaget.

En ny föreskrift föreslås i 5 § som anger att tillståndshavare som har tillstånd för transport av personer som har omhändertagits ska säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten. På motsvarande sätt som i de två föregående paragraferna speglas denna bestämmelse av en motsvarande föreskrift i 7 kap. 11 § om att även ordningsvakter har en skyldighet att säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten.

4.4 4 kap. Förordnande av ordningsvakter

I detta kapitel i förslaget har de delar i 2 och 3 kap. i nu gällande föreskrifter som rör ansökan om förordnande och förutsättningar för förordnande så som lämplighet för ordningsvaktuppdraget samlats.

4.4.1 Ansökan om förordnande

1 och 2 §§ i förslaget motsvarar 2 kap. 1 § i gällande föreskrifter. Bestämmelsen har delats upp i två paragrafer, eftersom den inledande bestämmelsen reglerar formerna för ansökan och den efterföljande anger vissa krav på underlag som ska bifogas en ansökan om förordnande. I andra punkten i 2 § i förslaget har en punkt lagts till som anger att den som ansöker och vill begära kortare utbildningstid, ska bifoga underlag till ansökan som styrker att sökande har genomgått sådan utbildning med godkänt resultat. I tredje punkten anges att om sökanden har varit bosatt i ett land utanför EU eller Storbritannien, ska utdrag ur belastningsregister eller motsvarande från behörig myndighet i det land eller de länder där sökanden har varit bosatt bifogas ansökan. Skälet för att EU och Storbritannien är undantagna från kravet är att det finns möjlighet för behöriga svenska myndigheter att begära uppgifter från ett annat EU-lands kriminalregister samt Storbritannien. Detta regleras i 41 § förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

2 kap. 2 § i gällande föreskrifter riktar sig till Polismyndighetens egen handläggning av ansökan om förordnande som ordningsvakt och har därför tagits bort ur föreskrifterna.

Polismyndigheten har övervägt att införa krav på att den sökande till ansökan om förordnande ska bifoga intyg som styrker att den sökande har normal hörsel, samt ett intyg som styrker att den sökande har tillräcklig synskärpa (motvarande de krav som ställs för exempelvis körkort B, se TSFS 2024:65). Vid en sammanvägd bedömning har Polismyndigheten dock funnit att det saknas behov av att ställa krav på att sådana intyg ska biläggas ansökan om förordnande, eftersom nedsatt syn eller hörsel inte är ett problem som uppmärksammas hos de som ansöker om förordnande som ordningsvakter idag.

4.4.2 Förutsättningar för förordnande

3 § är en upplysningsbestämmelse som hänvisar till 9 § lagen om ordningsvakter. Där anges vissa grundförutsättningar för att kunna förordnas som ordningsvakt.

I 4 § första stycket föreskrivs att den som inte är och inte tidigare har varit förordnad som ordningsvakt ska genomgå grundutbildning för ordningsvakter med godkänt resultat för att få förordnas som ordningsvakt. Andra stycket anger att en sökande som har genomgått föreskriven utbildning för polisman, väktare eller skyddsvakt med godkänt resultat får genomgå grundutbildningen med förkortad utbildningstid. Motsvarande regel finns i 4 kap. 3 § i gällande föreskrifter och vilar på bemyndigandet i 20 § andra stycket förordningen om ordningsvakter.

5 § i förslaget motsvarar vad som föreskrivs i 4 kap. 4 § i gällande föreskrifter och anger att en sökande som är eller har varit förordnad som ordningsvakt ska genomgå fortbildning för ordningsvakter med godkänt resultat för att få förordnas som ordningsvakt igen.

Både 4 och 5 §§ preciserar vilken utbildning som avses i 9 § lagen om ordningsvakter som en förutsättning för att kunna förordnas som ordningsvakt.

6 § anger att den som ansöker om förordnande som ordningsvakt som en del av lämplighetsprövningen enligt 9 § lagen om ordningsvakter ska kunna uppvisa vissa preciserade fysiska, språkliga och personliga egenskaper för att bedömas som lämplig för uppdraget som ordningsvakt. Bestämmelsen motsvarar vad som föreskrivs i 3 kap. 4–6 §§ i gällande föreskrifter. Kopplingen till 9 § lag om ordningsvakter har förtydligats.

6 § punkterna 1 och 2 i förslaget preciserar de fysiska prov som ingår i lämplighetsbedömningen. Dessa är oförändrade jämfört gällande föreskrifter.

7 § i förslaget anger att den som första gången ansöker om förordnande som ordningsvakt ska genomgå prov och intervjuer som Polismyndigheten

bestämmer. Bestämmelsen saknar motsvarighet i gällande föreskrifter och förtydligar för den sökande att denne ska genomgå vissa prov och intervjuer som ett led i lämplighetsbedömningen.

8 § i förslaget är ny. Polismyndigheten ser ett behov av att införa en spärrtid för hur ofta en ansökan om förordnande som ordningsvakt ska prövas av myndigheten. Syftet med bestämmelsen är att det inte ska vara möjligt att ansöka om förordnande och delta i lämplighetsbedömningar ett upprepat antal gånger under kort tid, vilket har förekommit. Om en sökande inte bedöms lämplig på grund av exempelvis bristande mognad, kan en sådan brist sannolikt inte avhjälpas under en alltför begränsad tid.

Spärrtider finns för olika moment som ingår i Totalförsvarets plikt- och provningsverks antagningsprocess för ansökan om provning till grundutbildning för värnplikt och ansökan till polisutbildningen. Dessa har legat till grund för Polismyndighetens bedömning av lämpliga spärrtider i förslaget. Polismyndigheten bedömer att lämpliga spärrtider för olika moment inom lämplighetsbedömningen vid ansökan om förordnande som ordningsvakt inte bör sättas högre än vid antagningen till polisutbildningen, vilket avspeglas i förslaget.

Polismyndigheten har även övervägt att införa en giltighetstid för eventuella godkända delmoment som ingår i lämplighetsbedömningen, men inte funnit tillräckliga skäl att införa detta. Polismyndigheten bedömer att införandet av giltighetstider för olika delmoment skulle riskera att skapa ökad administration och krav på individuella anpassningar som skulle vara resurskrävande utan att det skulle medföra några tydliga fördelar för den enskilde. Om en enskild sökande skulle bli godkänd på exempelvis alla delar av lämplighetsbedömningen utom de fysiska testerna, finns fortfarande en möjlighet för Polismyndigheten att ta hänsyn till detta genom interna rutiner och en anpassad handläggning av det enskilda ärendet.

4.4.3 Erbjudande om grund- och fortbildning

9 § i förslaget anger att Polismyndigheten får erbjuda grundutbildning till den som uppfyller förutsättningarna för förordnande till ordningsvakt, med undantag för kravet på utbildning i 9 § första stycket 2 lagen om ordningsvakter. Förslaget förtydligar att godkänd lämplighetsbedömning enligt 6 § är en förutsättning för att en sökande ska erbjudas plats på grundutbildningen och att samtliga ingående moment ska vara godkända. Regeln motsvarar vad som anges i 3 kap. 6 § gällande föreskrifter. Vidare förtydligas på motsvarande sätt i 10 § i förslaget att Polismyndigheten får erbjuda fortbildning till den som tidigare har varit förordnad som ordningsvakt och som uppfyller förutsättningarna för förordnande till ordningsvakt, med undantag för kravet på utbildning i 9 § första stycket 2 lagen om ordningsvakter.

Föreslagna lydelse av 9 och 10 §§ förtydligar språkligt att Polismyndigheten *har möjlighet* att erbjuda utbildningsplatser till dem som uppfyller kraven.

Även andra förutsättningar än de som anges i 6 § i förslaget ska vara uppfyllda för att en sökande ska erbjudas plats på utbildningar, exempelvis att avgift för utbildningen enligt 19 § förordningen om ordningsvakter har betalats in. Detta regleras dock inte i föreskrifterna.

4.5 5 kap. Utbildningar för ordningsvakter

4.5.1 Allmänt om utbildningar för ordningsvakter

Under denna rubrik har vissa generella bestämmelser som gäller för alla utbildningar för ordningsvakter samlats. 1 § anger att en timme utgör 45 minuter undervisning. Motsvarande bestämmelse finns i 2 a, 4 a och 6 §§ i gällande föreskrifter. 2 § anger att kunskapsprov och bedömningar av praktiska moment är en förutsättning för att godkännas på utbildningar. Bestämmelsen återfinns i även i gällande föreskrifter i 4 kap. 2 §.

3 § saknar motsvarighet i gällande föreskrifter och föreskriver en begränsning av antal teoretiska prov som får genomföras under ett kurstillfälle. Motivet för att införa en sådan begränsning är att elever som deltar i utbildningar kommer väl förberedda till kunskapsprov. Normalt förfarande idag är att eleven först erbjuds ett ordinarie prov och därefter ett begränsat antal omprov. Polismyndigheten strävar efter att det första omprovet erbjuds i nära anslutning till kurstillfället men att tillräcklig tid ges för att eleven ska kunna inhämta de kunskaper som behövs för att klara provet. Normalt sker första omprovet inom en vecka efter det ordinarie provet. Ett andra omprov erbjuds normalt inom en till två veckor från det ordinarie kurstillfället för de fåtal som behöver genomgå sådant. Omprov är resurskrävande för den som anordnar utbildningen och det finns därför skäl att begränsa antalet omprov per kurstillfälle. En stor majoritet av de som idag deltar vid utbildningar klarar det teoretiska kunskapsprovet vid första försöket. Den föreslagna begränsningen bör därför inte påverka möjligheten att få godkänt på kunskapsprov nämnvärt.

I 4 § i förslaget anges att elever som inte genomför teoretiska kunskapsprov eller bedömningar av praktiska moment med godkänt resultat, får erbjudas plats på samma utbildning först då ett år har förflutit sedan det senaste kurstillfället. Polismyndigheten bedömer att en sådan spärrtid är motiverad, eftersom myndigheten har viss erfarenhet av att elever genomgår utbildning utan att fullfölja med kunskapstest och därefter inom kort deltar i samma utbildning en andra gång. Detta orsakar onödiga merkostnader för myndigheten genom att utbildningar för ordningsvakter inte har full kostnadstäckning utan till viss del bekostas av myndighetens anslag. Genom att införa den föreslagna spärrtiden bedömer Polismyndigheten att sådana kostnader bör kunna minimeras och att eleven anstränger sig mer för att klara kunskapsprovet vid det ordinarie provtillfället eller vid något av de två omprov som erbjuds inom ett kurstillfälle.

4.5.2 Modulbaserat utbildningssystem

Polismyndigheten bedömer att det finns flera behov som nuvarande upplägg för utbildningar för ordningsvakter inte uppfyller. Exempelvis finns behov av att kunna bedöma om delar av vissa andra utbildningar kan undantas så att utbildningen blir kortare.³ Vidare behöver utbildningssystemet för både ordningsvakter och andra vakt-kategorier av beredskapsskäl bli mer kompatibla i de delar där detta är lämpligt. Detta för att underlätta en omställning vid höjd beredskap, så att en viss kategori vakter (t.ex. väktare) med en kortare påbyggnadsutbildning kan få kompetens och befogenheter att fungera som en annan typ av vakt (t.ex. ordningsvakt).

För att kunna möta de identifierade behoven, kommer därför utbildningen för ordningsvakter att bygga på ett antal moduler som, om de förekommer för andra vaktkategorier, kommer att ha samma innehåll. De delar som är lika i grundutbildningar för ordningsvakter, väktare och skyddsvakter (exempelvis viss grundläggande kunskap inom ämnesområdena samhällskunskap, juridik, sjukvård, yrkesetik, moral och kommunikation samt konflikthantering och självskydd), samlas i ett grundblock som är lika för alla vaktkategorier. Grundblocket uppskattas omfatta 60 utbildningstimmar. Därutöver skapas teoretiska fördjupningsblock specifika för varje vaktkategori, som ger eleven de kunskaper som behövs för exempelvis en komplett grundutbildning för ordningsvakt. Vid behov kan även ytterligare moduler läggas till i systemet.

4.5.3 Grundutbildning

I 5 § föreskrivs att kunskapsmål för grundutbildningen anges i bilaga 1 och att utbildningen ska utformas och genomföras enligt kursplan som Polismyndigheten har fastställt. Bestämmelsen motsvarar vad som anges i 2 a § i gällande föreskrifter och syftar till att tydliggöra för den som erbjuds plats på grundutbildning vad som förväntas i form av kunskaper och hur utbildningen är upplagd. Polismyndigheten anser att kunskapsmål i bilaga tillsammans med fastställd kursplan ger den förutsägbarhet som behövs utifrån sökandes perspektiv, samtidigt som det ger tillräcklig flexibilitet för myndigheten att vid behov justera detaljer i kursplanen. Bilagan med kunskapsmål och den fastställda kursplanen utgör även underlag för den som önskar ansöka om tillstånd att bedriva utbildning enligt 16 § förordningen om ordningsvakter.

Bilagan har omarbetats språkligt så att den följer Blooms reviderade taxonomi (2001)⁴ som beskriver olika steg i lärandet.

Andra stycket anger att grundutbildningen får förkortas med 60 timmar för den som ska genomgå förkortad grundutbildning enligt 4 kap. 4 § andra stycket, dvs. sökande som har genomgått föreskriven utbildning för väktare, skyddsvakt eller polisman.

4.5.4 Fortbildning

³ Jfr 20 § förordningen om ordningsvakter.

⁴ Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. Theory into Practice, 41(4), 212–218.

6 § är ny och anger att ansökan till fortbildning ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar. 7 § i förslaget motsvarar 4 kap. 4 a § i gällande föreskrifter och har inte ändrats. Bilagan har omarbetats språkligt så att den följer Blooms reviderade taxonomi (2001) som beskriver olika steg i lärandet.

4.5.5 Särskilda utbildningar

8 § är ny och anger att ansökan till särskilda utbildningar ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

4.5.5.1 Transportutbildning

9 och 10 §§ i förslaget motsvarar 4 kap. 5 och 6 §§ i gällande föreskrifter och har inte ändrats. Bilagan har omarbetats språkligt så att den följer Blooms reviderade taxonomi (2001) som beskriver olika steg i lärandet.

4.5.5.2 Utbildningar som har övervägts

I 9 kap. 6 § gällande föreskrifter anges att Polismyndigheten får fatta särskilda beslut att medge en ordningsvakt att under viss tid och för ett specifikt uppdrag använda skjutvapen om det finns synnerliga skäl. Något sådant beslut har inte fattats på mycket lång tid och inget beslut har fattats sedan myndighetsombildningen 2015. Polismyndigheten har vid översyn av föreskrifter om ordningsvaktens utrustning konstaterat att skjutvapen inte ingår i grundutrustningen för ordningsvakter och därför inte reglerat skjutvapen i föreskrifter om ordningsvaktens utrustning. Polismyndigheten har vid revidering av de nu aktuella föreskrifterna om ordningsvakter inte heller funnit skäl att låta utbildning om skjutvapen ingå som en särskild utbildning för ordningsvakter. Detta eftersom Polismyndigheten bedömer att det saknas behov av att utrusta ordningsvakter med detta våldshjälpmedel.

Nu gällande föreskrifter reglerar inte OC-spray eller elchockvapen för ordningsvakter. Polismyndigheten har i arbetet med förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter utrett frågan om att utrusta ordningsvakter med dessa hjälpmedel. OC-spray och elchockvapen jämföras med skjutvapen och det krävs tillstånd för att inneha dessa enligt vapenlagen (1996:67). Det finns inga särskilda bestämmelser för ordningsvakter, utan det är vapenlagens bestämmelser för enskilda personer respektive auktoriserade bevakningsföretag som får tillämpas. En förutsättning för att bevakningsföretaget ska kunna låna ut ett skjutvapen är att den anställda har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen. Oaktat om ordningsvakten är anställd i ett auktoriserat bevakningsföretag eller inte blir det en fråga om behov och lämplighet i det enskilda fallet.

Enligt Polismyndighetens bedömning har det i nuläget inte framkommit skäl att införa ytterligare hjälpmedel för våldsanvändning utöver handfängsel och batong för samtliga ordningsvakter. Efterfrågan från ordningsvaksbranschen har varit och är dessutom begränsad. Det saknas även i dagsläget legala förutsättningar att utrusta samtliga ordningsvakter med dessa hjälpmedel. Mot bakgrund av ovanstående föreslår Polismyndigheten därför inte några föreskrifter om särskilda utbildningar för sådana våldshjälpmedel.

4.6 6 kap. Utbildning som genomförs av annan än Polismyndigheten

Kapitlet är nytt och saknar motsvarighet i gällande föreskrifter. Avsikten med bestämmelserna är att precisera och förtydliga vad som anges i 16 § förordningen om ordningsvakter.

I 1 § i förslaget anges att ansökan ska vara skriftlig och innehålla en beskrivning av hur den sökande uppfyller kraven i 16 § förordningen om ordningsvakter. Vidare föreskrivs i förslaget att ansökan ska innehålla en beskrivning av de särskilda skäl som motiverar att utbildningen ska anordnas av annan än Polismyndigheten.

2 § i förslaget upplyser den som har för avsikt att ansöka om att få bedriva utbildning för ordningsvakter om att Polismyndigheten fortsatt ska ansvara för ansökan och lämplighetsbedömning vid antagning samt kunskapskontroll efter utbildning som anordnas av den som har fått tillstånd att bedriva utbildning för ordningsvakter.

Polismyndigheten bedömer att det är motiverat att myndigheten ska ansvara för lämplighetsbedömning och kunskapskontroll innan förordnande kan beslutas för ordningsvakter. Dessa moment utgör myndighetsutövning.

4.7 7 kap. Ordningsvakter skyldigheter

1 § anger att ordningsvakter vid all tjänstgöring ska bära uniform i enlighet med vad som anges i 9 kap. i dessa föreskrifter. Vidare anges i 2 § att ordningsvakter vid all tjänstgöring ska bära batong och handfängsel i enlighet med samma föreskrifter. 2 § andra stycket anger ett förbud för ordningsvakter att bära andra hjälpmedel för våldsanvändning än batong och handfängsel. Dessa två paragrafer anger vilka krav som ställs på en ordningsvakt om bärande av uniform och hjälpmedel för våldsanvändning. Bestämmelserna motsvarar 9 kap. 1–2 §§ och del av 9 kap. 11 § i gällande föreskrifter.

3 § i förslaget är en inledande bestämmelse som motsvarar vad som anges i gällande föreskrifter i 7 kap. 1 §. 7 kap. 1 § i gällande föreskrifter är med någon minimal språklig justering en avskrift av vad som angavs i 4 kap 1 § polisförordningen (1998:1558). Motsvarande bestämmelse finns sedan 2015 i 10 § polisförordningen (2014:1104) och lyder:

”Anställda vid Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska i kontakter med allmänheten med beaktande av omständigheterna och situationen agera så hänsynsfullt som möjligt, visa behärskning och uppträda på ett sätt som inger förtroende.”

Förordnade ordningsvakter ges vissa befogenheter som annars endast poliser har. Genom förordnandet ges den förordnade ordningsvakten ansvar att genomföra vissa myndighetsuppgifter. Ordningsvakten förväntas då uppträda som företrädare för det allmänna. Det bör därför vara rimligt att ställa samma grundläggande krav på en ordningsvakt som de krav som ställs på en anställd

vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen gällande agerande och uppträdande. Det finns därför skäl att ha kvar en inledande bestämmelse som anger huvudinriktningen i en ordningsvaks förväntade agerande och uppträdande i sin roll som företrädare för det allmänna.

4 § i förslaget motsvarar 7 kap. 2 § i gällande föreskrifter och har inte ändrats.

5 § första stycket i förslaget motsvarar del av 7 kap. 3 § i gällande föreskrifter. Krav på att ordningsvakten även ska kunna uppvisa registrerad anmälan om tjänstgöring i Polismyndighetens it-system har lagts till i syfte att förenkla tillsyn och kontroll. 5 § andra stycket i förslaget motsvarar 8 kap. 2 § i gällande föreskrifter och har inte ändrats. Skälen för att sammanföra dess båda bestämmelser är att de båda riktar sig till ordningsvakter och att 8 kap. i gällande föreskrifter i alla andra delar riktar sig till Polismyndigheten och därför kommer att hanteras genom intern styrning inom myndigheten istället för genom föreskrifter.

Polismyndigheten har i arbetet med förslaget uppfattat att det finns ett behov hos ordningsvakter att kunna visa upp ett bevis om förordnande för allmänheten utan att behöva visa upp sin mobiltelefon (vilket kan vara förenat med vissa risker för ordningsvakten). Polismyndigheten har övervägt olika lösningar för att på ett effektivt, rättssäkert och tydligt sätt kunna möta detta behov, men finner dock inga skäl att i föreskrifter reglera bevis om förordnande. Polismyndigheten har dock för avsikt att utreda detta vidare och återkomma i frågan.

6 § i förslaget är ny och anger att en ordningsvakt ska hålla sig informerad om inom vilket område denne får arbeta och vilka villkor som gäller för området. Den föreslagna regeln speglar den bestämmelse som föreslås i 3 kap. 3 § som föreskriver motsvarande skyldigheter för den som har tillstånd att använda ordningsvakter att informera dessa om tillståndets innehåll. Avsikten med förslaget är att tydliggöra att ansvaret för att hålla sig informerad om tillstålets område och eventuella villkor ankommer både på tillståndshavaren och den enskilde ordningsvakten.

Även 7 § i förslaget är ny och anger att en ordningsvakt vid tjänstgöring efter kallelse ska delta på Polismyndighetens utsättningar eller informationsmöten. Denna bestämmelse har också sin motsvarande skyldighet för den som har tillstånd att använda ordningsvakter. Tillståndshavarens skyldighet regleras i 3 kap. 4 § i förslaget och anger att den som har tillstånd att använda ordningsvakter ska möjliggöra för tjänstgörande ordningsvakter att vid kallelse delta på Polismyndighetens utsättningar eller informationsmöten. Även i detta fall föreslås således ett ömsesidigt ansvar för både den som har tillstånd att använda ordningsvakter och den enskilde ordningsvakten att möjliggöra att ordningsvakter deltar vid Polismyndighetens utsättningar eller informationsmöten.

8 § i förslaget är ny och saknar motsvarighet i gällande föreskrifter. Förslaget syftar till att både kunna anvisa kommunikationskanaler som skapar förutsättningar för Polismyndigheten att leda ordningsvakter i det dagliga arbetet och att kunna anvisa informationskanaler för utskick av angelägen information som behöver nå ordningsvakter mellan fortbildningstillfällen, exempelvis information om författningsändringar och liknande. I andra stycket regleras att ordningsvakter är skyldiga att ta del av den information som Polismyndigheten förmedlar i Polismyndighetens it-system för tjänstgöringsanmälan och avrapportering.

9 § i förslaget motsvarar 4 kap 1 § i gällande föreskrifter och har endas genomgått vissa språkliga justeringar.

10 § i förslaget motsvarar 7 kap. 6 § i gällande föreskrifter och har inte ändrats.

En ny bestämmelse föreslås i 11 § som anger att en ordningsvakt som genomför en transport av personer som har omhändertagits ska säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten. Denna bestämmelse speglas i 3 kap. 5 § i en motsvarande skyldighet för tillståndshavare som har tillstånd för transport av personer som har omhändertagits genom att även tillståndshavaren ska säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten.

4.8 8 kap. Ordningsvaktens rapporteringsplikt

Detta kapitel i förslaget motsvarar de bestämmelser som finns i 7 kap. 5–7 §§ i gällande föreskrifter. I förslaget har bestämmelser om tjänstgöringsanmälan, rapportering och dokumentation som anges i 7–11 §§ preciserats. Förslaget är uppställt så att det inleds med regler som anger hur rapportering ska ske, följt av regler om vad som ska rapporteras och dokumenteras.

Kapitlet inleds med en upplysningsbestämmelse i 1 § som hänvisar till 7–11 §§ förordningen om ordningsvakter där ordningsvaktens skyldighet att anmäla tjänstgöring, rapportera och dokumentera anges. Vidare finns en upplysning i andra stycket i förslaget om att ordningsvakter enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Denna skyldighet är ännu inte beslutad, men en lagrådsremiss där detta ingår beslutas av regeringen den 4 december 2025. Regleringen kommer enligt den information Polismyndigheten har att träda ikraft i början av 2026. Även om denna skyldighet ännu inte gäller, bedömer Polismyndigheten att det är motiverat att ha med den i förslaget. Om ändringen mot förmodan inte genomförs, kan upplysningsbestämmelsen tas bort innan förslag till nya föreskrifter om ordningsvakter beslutas.

I 2 § i förslaget införs begreppet tjänstgöringsrapport. Med tjänstgöringsrapport avses anmälan om tjänstgöring tillsammans med den rapportering och dokumentation som en ordningsvakt gör under ett tjänstgöringstillfälle.

Tjänstgöringsrapporten påbörjas med att ordningsvakten anmäler sin tjänstgöring i it-systemet Nova, webbapplikation e-Nova, som används av samtliga ordningsvakter. När ordningsvakten har anmält sin tjänstgöring, blir olika rapporteringsformulär med dokumentationsmöjligheter tillgängliga i e-Nova. Tjänstgöringsanmälan tillsammans med rapporterings- och dokumentationsmöjligheterna benämns i e-Nova som tjänstgöringsrapport och användarna bör därför enkelt känna igen vad som avses med begreppet. Vidare anges i förslaget att registrering av tjänstgöringsrapport ska ske i Polismyndighetens it-system, vilket motsvarar delar av 7 kap. 5 och 9 § i gällande föreskrifter. Polismyndigheten väljer liksom tidigare att inte ange namn på det it-system som används, eftersom det skulle innebära att föreskrifterna skulle behöva ändras vid ett eventuellt framtida byte av it-system. I 2 § andra stycket i förslaget anges att vid driftstörningar i it-system ska rapportering och dokumentation istället ske på det sätt som Polismyndigheten anvisar. Motsvarande regel finns i gällande föreskrifter och omhändertar kravet på tjänstgöringsanmälan, rapportering och dokumentation även i det fall därför avsett it-system har driftstörningar eller liknande.

3 § i förslaget motsvaras av 7 kap. 5 i gällande föreskrifter. Vissa smärre förtydliganden och språkliga justeringar har gjorts i förslaget.

4 § i förslaget upplyser om att ordningsvakten i tjänstgöringsrapport ska rapportera och dokumentera de åtgärder som denne har vidtagit under sin tjänstgöring.

Av 5 § i förslaget framgår vilka ingripanden eller åtgärder som ordningsvakten ska rapportera. Denna bestämmelse ersätter den lista som finns i 7 kap. 7 § första stycket i gällande föreskrifter. Listan i gällande föreskrifter har till del karaktären av en upplysningsbestämmelse och upprepar vad som redan anges i annan författning. Listan är inte i alla delar komplett och det finns utmaningar med att hålla en sådan lista uppdaterad i föreskrifter. Polismyndigheten har därför valt att i förslaget istället räkna upp de ingripanden eller åtgärder som återfinns i de författningar som idag finns uppräknade i de angivna författningarna i gällande 7 kap. 7 § första stycket. Den uppräknings som görs i förslaget har också stöd i rapporteringsverktyget e-Nova. Där återfinns också hänvisningar till författningsstöd för de olika åtgärderna.

I 6 § i förslaget finns en upplysning om att av 11 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter framgår att om någon skadas till följd av en ordningsvakts ingripande ska ordningsvakten, om skadan inte är obetydlig, så snart det kan ske rapportera det inträffade till Polismyndigheten. I förslaget anges att det inträffade även ska dokumenteras i tjänstgöringsrapporten.

Av 7 § i förslaget framgår att ordningsvakten ska rapportera och dokumentera enligt 4 och 5 §§ i omedelbar anslutning till ett ingripande eller en genomförd åtgärd. Regeln återfinns i gällande föreskrifter i 7 kap. 9 §. Vad som anges i 7 § första stycket gäller dock inte avvisanden som istället får rapporteras vid tjänstgöringens slut, vilket framgår av den föreslagna paragrafens andra stycke. Skälet för undantaget för avvisningar kommer av att vissa

ordningsvakter, särskilt i krogmiljö, gör ett stort antal avvisingar under ett arbetspass. Kravet på rapportering och dokumentation i omedelbar anslutning till varje sådan åtgärd ter sig inte proportionerlig i sådana fall, eftersom rapportering och dokumentation i sådana fall skulle ta oproportionerligt stor del av ordningsvaktens uppmärksamhet och tid i anspråk i förhållande till vinsterna med direkt rapportering i varje enskilt fall av ett avvisande.

7 kap. 7 § andra stycket i gällande föreskrifter har ersatts av 8 § i förslaget. Bestämmelsens innehåll motsvarar i sin helhet tvingande fält för att kunna genomföra en komplett avrapportering i e-Nova. Polismyndigheten bedömer att det utgör tillräcklig styrning och stöd och att det saknas behov av att i detalj föreskriva om innehåll i varje del av avrapporteringen.

4.9 9 kap. Ordningsvaktens uniform

9 kap. i förslaget motsvarar i sin helhet 2 kap. i det tidigare remitterade förslaget till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Dessa delar av förslaget har även genomgått det anmälningförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.⁵ Inga invändningar från kommissionen eller andra medlemsstater har framkommit under den så kallade frysperioden. Vad som redovisas nedan om förslagen i detta kapitel har således redan varit föremål för både extern remiss och det anmälningförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.

Bestämmelserna i detta kapitel reglerar vilka plagg och tjänstetecken som ingår i uniform för ordningsvakter och hur dessa ska bäras. Motsvarande bestämmelser finns i 9 kap. 1 § och bilaga 4 till gällande föreskrifter.

4.9.1 Allmänt om uniform

Bestämmelserna i 1 § första stycket motsvarar vad som föreskrivs i 9 kap. 1 § i gällande föreskrifter. Ett språkligt förtydligande har gjorts i förslaget att endast föreskriven uniform får bäras.

1 § andra stycket är nytt jämfört gällande regler och förtydligar att i miljöer och situationer där andra bestämmelser om skyddsutrustning gäller, ska sådan skyddsutrustning ges företräde. Exempel på sådana miljöer kan vara vägområden, byggarbetsplatser, hamnområden eller liknande.

2 § i förslaget förtydligar att uniform utgörs av uniformsplagg och tjänstetecken.

I 3 § i förslaget anges att uniformsplagg ska vara tillverkade av lämpliga och sedvanliga material för uniformer. Lämpliga material bör vara sådana material som bidrar till uniformsplaggets funktion och uniformens enhetliga intryck. Med sedvanliga material avses att de material som väljs för uniformsplagg bör vara det som förväntas av liknande plagg som används i samhället i övrigt. Bestämmelsen är generell och syftar till att undvika att

⁵ Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

uppenbart olämpliga, ovanliga eller extrema material väljs vid framställning av uniformsplagg. Skälet för att undvika sådana material är att det inte skulle bidra till ett enhetligt intryck, vilket är huvudsyftet med uniform. Polismyndigheten bedömer samtidigt att det inte är motiverat att i detalj ange vilka exakta material som uniformsplagg ska vara tillverkade av. En alltför detaljerad reglering av materialkrav för uniformsplagg skulle kunna leda till ökade kostnader för ordningsvaksföretagen och begränsa framtida utveckling av plagg i takt med att vidareutvecklade material kommer ut på marknaden.

I 4 § föreslås generella regler om att uniform ska bäras på sådant sätt att det inger förtroende och i övrigt är förenligt med uppdraget som ordningsvakt. Skälet för tillägget är att betona att uniformen är en viktig del av att inge förtroende och att detta är en väsentlig del av uppdraget som ordningsvakt. Syftet är att förhindra att uniformsplaggen bärs på ett sätt som inte kan anses lämpligt för en ordningsvakt utöver vad som regleras i övriga bestämmelser om bärande av uniform.

I bilaga 4 i nu gällande föreskrifter finns en generell regel om att huvudbonad alltid ska bäras utomhus, vid idrottsevenemang och vid bevakning i kollektivtrafik. Denna regel återfinns nu i 5 § i förslaget. Skälet att lägga dessa regler i en egen föreskrift är att lyfta fram och förtydliga att huvudbonad ska bäras i de sammanhang som finns angivna i bestämmelsen.

Av 6 och 7 §§ framgår vilka färger som är tillåtna, hur dessa definieras och mäts. Färgerna har inte ändrats i förslaget och motsvarande definitioner finns i bilaga 4 till gällande föreskrifter. Ett minimalt förtydligande har gjorts så att benämningen blå för färg på vapensköld har ändrats till mellanblå i förslaget. Specifikationen enligt NCS är dock densamma, vilket innebär att den blå färg som tidigare angavs för vapensköld på emblem inte har ändrats. Syftet med justeringen är att minska risken för sammanblandning med den blå som används för andra plagg m.m. i föreskrifterna.

Färg för uniform för ordningsvakter har reglerats i Polismyndighetens föreskrifter med hjälp av så kallade NCS⁶-koder sedan 2010. NCS står för Natural Color System och är en internationell standard för att beskriva färger.⁷ En ordningsvakt måste försäkra sig om att den bär föreskriven uniform. I praktiken blir det dock den som tillverkar eller köper in uniformsplagg som måste se till att de aktuella plaggen uppfyller de föreskrivna kraven. Analys av färgprover bör genomföras av auktoriserade laboratorier och bedömningarna bör ta hänsyn till sådant som material, struktur, ljusförhållanden och finish.

4.9.2 Uniformsplagg

Av 8 § samt de tabeller som ingår i paragrafen framgår vilka uniformsplagg som är tillåtna samt hur dessa ska bäras. För att förenkla för läsaren har den

⁶ Natural Color System.

⁷ Svenska institutet för standarder, <https://www.sis.se/nyheter-och-press/nyheter/ncs-atlas-reviderad--kompletterad-med-lagkulorta-farger/>, läst 10 maj 2024.

inbördes ordningen systematiserats och plaggen har grupperats enligt följande principer:

- tröjor
- skjortor
- byxor
- kostym
- ytterplagg
- huvudbonad
- fotbeklädnad
- varselplagg.

Utformningen av de tabeller och skisser som finns i bilaga 4 i nu gällande föreskrifter har arbetats om för att förtydliga vad som är tvingande krav för ett uniformsplagg (exempelvis pikétröja *ska* vara blå) och vad som är valbart (exempelvis att ljusblå skjorta *får* ha lång eller kort ärm). Vidare förtydligas i förslaget att skisser är principskisser. Det innebär att inga exakta snitt, mått eller proportioner ska utläsas ur skissen, utan uniformsplagget ska kännas igen enligt principskissen. Föreskrifter som innebär krav på plaggets utformning har samlats i mittenkolumnen och krav på hur plagget ska bäras anges i högerkolumnen.

4.9.2.1 Ändringar och förtydliganden

Följande förtydliganden och ändringar föreslås jämfört gällande föreskrifter.

Krav på att vissa överkroppsplagg ska bäras instoppade i linning har förtydligats. Syftet är att uppnå ett enhetligt bruk av plaggen som efterliknar de krav som ställs på polisens bärande av uniform. Ett enhetligt användande av uniformsplagg utgör en garanti för att uniformen ska uppfattas just som en uniform. En enhetlig uniform bidrar även till att stärka allmänhetens möjlighet att känna igen ordningsvakter och att inge allmänheten förtroende för ordningsvakterna.

För samtliga uniformsplagg har angivande av material, så som att ett plagg får vara av så kallat funktionsmaterial, tagits bort. Syftet med att ta bort sådana regler är att det öppnar för tillverkare, inköpare och användare att utforma plaggen utifrån olika behov. Exempelvis kan kraven på jacka uppnås såväl för en vattenavvisande jacka som för en vattentät regnjacka. Krav på materialets kvalitet kvarstår dock för vissa plagg (så som trikå, stickat, vävt och liknande).

I gällande föreskrifter anges att kostymväst, varselvästar och varseljacka får innehålla skyddsväst. I förslaget har detta tagits bort ur beskrivningen av de nyss uppräknade plaggen. Polismyndigheten ser inte något skäl till att reglera om ett plagg får innehålla skyddsväst eller ej, så länge plagget i övrigt utformas i enlighet med föreskrifterna så att ett uniformt intryck uppnås. Att det i förslaget inte uttryckligen står att vissa plagg får innehålla skyddsväst, innebär alltså inte något hinder mot att plagg utformas med integrerade skyddsfunktioner. Vad som bärs under föreskrivna uniformsplagg regleras inte

heller (se även avsnitt 4.12), vilket innebär att skyddsväst exempelvis kan bäras under jacka utan att det strider mot föreskrifterna.

I gällande föreskrifter utgör knappar tjänstetecken. Detta härrör från hur man inom Polismyndigheten och Försvarmakten har använt uniformsknappar. I förslaget betraktas knappar till uniform inte som tjänstetecken. Regler om knappar återfinns i förslaget istället tillsammans med det uniformsplagg som knapparna hör till och är oförändrade jämfört gällande föreskrifter om knappar.

I förslag till reviderade föreskrifter föreslår Polismyndigheten att det som i nu gällande föreskrifter betecknas som "namnhållare" på överkroppsplagg ändras till "hållare för bricka". Detta för att förtydliga att bricka kan användas även för att ange annat än namn (se vidare under avsnitt 4.9.3.6)

Ett helt nytt plagg införs i form av blå långärmad skjorta. Snittet på plagget motsvarar den vanligt förekommande mörkblå skjorta som många poliser bär. Syftet med att införa plagget är att modernisera ordningsvaksuniformen genom att införa ett funktionellt plagg som har uppskattats av många poliser. Förslag på krav på bärande av denna skjorta är snarlika de krav som ställs på poliser för motsvarande plagg, men skiljer sig på flera punkter från hur den redan tillåtna långärmade ljusblå skjortan i ordningsvaksuniformen ska bäras. Detta nya plagg får inte bäras tillsammans med slips eller kostymplagg men får bäras med uppkavlade armar som yttersta plagg.

Benämningen på bälte ändras till utrustningsbälte för att förtydliga att utrustningsbälte är en bäranordning för utrustning (se även avsnitt 4.12.1 nedan)

I gällande föreskrifter är det ett krav att hudfärgade strumpbyxor ska bäras till kjol. Regeln har flyttats till avsnittet om kjol och utvidgats så att även svarta strumpbyxor är tillåtna för ordningsvakter.

Overall föreslås utgå som uniformsplagg eftersom Polismyndigheten bedömer att det saknas efterfrågan på detta plagg. Vid sökningar på butiker som saluför utrustning för ordningsvakter har inga overaller hittats. En övergångsbestämmelse införs dock för att säkerställa att eventuella overaller som finns inom branschen får användas till utgången av 2027.

Huvudbonader

Reglerna om huvudbonader har förenklats och förtydligats i förslaget. I nu gällande föreskrifter har samtliga huvudbonader beteckning "mössa" med olika tillägg. I förslaget har huvudbonaderna fått mer unika benämningar så som keps, mössa och båtmössa. Detta för att enklare kunna referera till de olika huvudbonaderna och minska risken för sammanblandning.

Bärande av vissa religiöst betingande huvudbonader

I 9–12 §§ föreslås nya föreskrifter om religiösa huvudbonader för ordningsvakter. Skälet för att införa dessa regler är att Polismyndigheten bedömer att det bör vara samma regler för ordningsvakter som för polisanställda. Detta

eftersom samverkan och samarbete mellan ordningsvakter och poliser blir allt vanligare.

Fotbeklädnader

Reglerna för fotbeklädnader är oförändrade jämfört gällande regler, förutom att strumpor även får vara blå i förslaget. De justeringar som har gjorts är endast av språklig karaktär med vissa förtydliganden gällande krav på bärande.

Varselplagg

Varselplagg har lagts in under en egen rubrik. I 9 § anges att varselplagg som utformas för att kunna uppfylla krav på personlig skyddsutrustning i enlighet med standarden EN ISO 20471 i övrigt ska utformas i enlighet med vad som anges i tabellen till 9 § för att vara tillåtna uniformsplagg för ordningsvakt.

Polismyndigheten bedömer att det inte är lämpligt att myndigheten föreskriver att plagg ska uppfylla en viss standard för skyddsutrustning som syftar till att uppfylla arbetsmiljörelaterade krav på ordningsvaktens arbetsgivare. Där- emot ska Polismyndigheten i föreskrifter skapa möjlighet och inte hindra att ordningsvaktens arbetsgivare kan ta fram uniformsplagg på sådant sätt att arbetsgivaren kan uppfylla dessa krav. Det direkta kravet på att varselplaggen ska uppfylla den nyss nämnda standarden har därför tagits bort och omnämns istället upplysningsvist i inledningen av bestämmelsen. Storleken på varselväst och varseljacka regleras inte heller, vilket också skapar förutsättningar för att ordningsvaktens arbetsgivare kan ta fram sådana plagg och uppfylla kraven på skyddsutrustning för sina anställda.

Av gällande föreskrifter framgår att varseljacka och varselvästar får förses med texten arbets- respektive gruppleddare. Denna möjlighet tas bort i förslaget då Polismyndigheten anser att armbindlar med de preciseringar som anges nedan på ett tydligare och mer enhetligt sätt visar vem som är ansvarig. Polismyndigheten har inte uppfattat att varselplagg med beteckningen arbets- respektive gruppleddare används i någon omfattning av ordningsvakter. Konsekvensen av att ta bort dessa regler bör därmed bli begränsade eller obetydliga.

4.9.3 Tjänstetecken

10 § med tillhörande tabell reglerar vilka emblem och beteckningar som är tillåtna samt hur dessa ska bäras. Motsvarande bestämmelser finns i bilaga 4 till gällande föreskrifter.

4.9.3.1 Syfte och principer

Tjänstetecken för ordningsvakter har i stor utsträckning samma syfte som inom polisen. Tjänstetecken ska tydliggöra sådant som funktion och behörighet hos en individ. För ordningsvakter är tjänstetecken en viktig signal gentemot allmänheten som signalerar att företrädare för ordningsmakten finns närvarande. För ordningsvakter tillkommer syftet att tjänstetecken också ska underlätta samverkan mellan polis och ordningsvakter. Att synliggöra

exempelvis tjänstegrad är inte ett syfte med tjänstetecken för ordningsvakter på så sätt som det är inom polisen.

Tjänstetecken för ordningsvakter ska så långt möjligt följa samma principer som tjänstetecken för poliser. Samtidigt ska risken för förväxling med polisman minimeras, vilket är ett krav enligt 18 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter. Tjänstetecken för ordningsvakter ska vara tydliga, funktionella och kostnadseffektiva i förhållande till behov och förväntad effekt. Följande övergripande principer för placering av tjänstetecken på uniform för ordningsvakter föreslås för att underlätta igenkänning och skapa ett enhetligt, lättbegripligt system för bärande av tjänstetecken.

- Vänster bröst används för funktionsbeteckning för ordningsvakt.
- Höger bröst används för bricka med uppgifter om vissa funktioner och namn.
- Ärmar används för ärmblem och emblem som visar anställningsställe och uppdragsgivare.

Principerna har diskuterats med branschföreträdare vid hearing den 22 augusti 2024. Polismyndigheten har efter hearingen gjort en mindre justering av förslag till principer som diskuterades då. Detta eftersom information om både uppdragsgivare och vissa funktioner på bricka (vilket föreslogs inledningsvis, exempelvis ”gruppleddare” tillsammans med kommunnamn eller -logotyp på samma bricka) riskerar att leda till felaktiga slutsatser.

4.9.3.2 Särskilt om användande av lilla riksvapnet

Lilla riksvapnet används som en del i emblem för ordningsvakter och andra vaktkategorier. Användande av riksvapnet är reglerat i lagen (1982:268) om Sveriges riksvapen, lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar samt förordningen (2019:167) om vissa officiella beteckningar. Frågan om användande av lilla riksvapnet i emblem för ordningsvakter är under utredning. Resultatet av utredningen kommer att påverka den slutliga utformningen av föreskrifterna. Polismyndighetens utgångspunkt är att lilla riksvapnet ska kunna användas i emblem för ordningsvakter på samma sätt som tidigare. Emblem för ordningsvakter har funnits under lång tid och är väletablerat. Det finns inga uppenbara skäl att verka för en ändring av emblemet. Samtliga emblem som förekommer i tjänstetecken har setts över så att alla emblem så långt möjligt har ett enhetligt utseende.

Figur 1. Emblem för bland annat ordningsvakter. Emblemet används också för andra typer av vakt- och tillsynspersoner så som skyddsvakter, sjöfarts- och hamnskyddskontrollanter samt jakt- och fisketillsynspersoner.

Riksarkivet har i yttrande över förslaget noterat att ingen färg har angetts i för vare sig tre kronor i lilla riksvapnet eller fasces med eklöv (gäller samtliga emblem). Riksarkivet föreslår i yttrande att Polismyndigheten kontrollerar huruvida färgen behöver preciseras.

Polismyndigheten konstaterar att i förslaget anges en färgkod för gul för funktionsbeteckning, ärmblem och fyrkantssnöre på båtmössa i 9 kap. 6 § 4. För lilla riksvapnet anser Polismyndigheten att de rekommendationer som framgår av riksarkivets webbsida om heraldiska färger är tillräckliga.

4.9.3.3 Tjänstetecken som inte ändras

Följande tjänstetecken för ordningsvakter ändras inte i förslaget i förhållande till gällande föreskrifter:

- funktionsbeteckning för bröst och rygg
- emblem för ärm, mössa och kostym.

Emblem för ordningsvakter består av ett märke på svart botten bestående av en sköld med lilla riksvapnet lagd över två korsande fasces vilande på eklöv. Antalet eklöv i eklövskransen på vardera sida om sköldens övre del varierar mellan sex och åtta i underlag som Polismyndigheten har tillhandahållit tidigare och i de skisser som finns i gällande föreskrifter. Beskrivningen av emblem för ordningsvakter tar inte sikte på antal eklöv. Polismyndigheten bedömer att en varians mellan sex och åtta eklöv på vardera sida om sköldens övre del är acceptabel för emblem som nu är i bruk. För att underlätta för ordningsvaktstagen att göra rätt har dock emblemen i detta avseende setts över. Nya skisser över emblem har tagits fram och samtliga emblem i förslaget har nu sju eklöv på vardera sida om sköldens övre del.

Skälen för att inte ändra dessa tjänstetecken är att de är väl inarbetade, spridda och fungerande. Vissa marginella förtydliganden har gjorts så att regler för utformning (bland annat gällande antal eklöv i ordningsvaktsembleet, se vidare under avsnitt 4.9.3.2 ovan) och bärande blir tydligare och mer enhetlig.

Branschföreträdare har vid hearing den 22 augusti 2024 instämt i bedömningen att de ovan uppräknade tjänstetecknen inte bör ändras då de är väl inarbetade och fungerande.

4.9.3.4 Tjänstetecken som tas bort

Knappar

Polismyndigheten överväger att föreslå att knappar fortsättningsvis inte betraktas som tjänstetecken för ordningsvakter. Om krav behöver ställas på knappar görs detta i föreskrifter för de plagg där knapparna ingår (se även avsnitt 4.9.2.1 ovan). Branschföreträdare har vid hearing den 22 augusti 2024 ställt sig bakom förslaget.

Axelmarkering

Av gällande föreskrifter, bilaga 4, framgår att ordningsvakt som är arbetsledare får bära bland annat axelmarkering som visar ordningsvaktens funktion eller uppgift.

Inom Polismyndigheten används axelmarkeringar (axelklaffar och tjänste-tecken på axel i form av så kallade axelklaffshylsor) uteslutande för gradbeteckningar som anger vilken tjänstegrad och vilken lednings- eller medarbetarnivå en polisman har. De överkroppsplagg som föreskrivs för ordningsvakter har i normalfallet inte axelklaffar. Det finns inget uttryckligt förbud i gällande föreskrifter mot axelklaffar, men de skisser som finns i gällande föreskrifter visar uteslutande plagg utan axelklaffar. Vid sökningar på bilder på ordningsvakter synes uniformsplagg för överkropp till helt övervägande del sakna axelklaffar. Endast något exempel har hittats där ordningsvaktplagg har varit försett med axelklaffar.

Om regeln om att ordningsvakt som är arbetsledare får bära axelmarkering kvarstår, finns det en risk att överkroppsplagg i vissa fall utrustas med axelklaffar. Det skulle kunna leda till större variation av uniformen vilket inte är önskvärt. Att införa ett krav på axelklaffar för samtliga uniformsplagg som idag används av ordningsvakter skulle innebära att befintliga plagg behöver kompletteras eller bytas ut till plagg som har axelklaffar, vilket skulle medföra kostnader för ordningsvaktsföretagen. Av 18 § förordningen om ordningsvakter (2023:422) framgår att ordningsvaktens klädsel eller tjänste-tecken inte ska medföra risk för förväxling med polisman, vilket införande av axelmarkeringar för ordningsvakter i viss utsträckning skulle kunna bida till.

Polismyndigheten ser inte att det finns ett polisiärt behov av att införa gradbeteckningar för ordningsvakter på liknande sätt som inom polisen. Vid samverkan med branschföreträdare den 22 augusti 2024 framkom att branschen inte heller har något behov av axelklaffar eller axelmarkeringar på uniform för ordningsvakter och att den skrivning som finns om axelmarkering i gällande regler kan utgå. Polismyndigheten bedömer sammantaget att axelmarkering så som det anges på första sidan i bilaga 4 till gällande föreskrifter inte fyller någon funktion och därför kan tas bort.

4.9.3.5 Tjänstetecken som förtydligas eller justeras

Företagseblem

Reglerna om företagseblem i nu gällande föreskrifter är otydliga. Polismyndigheten förtydligar i förslaget att företagseblem ska bäras av ordningsvakter verksamma vid bevakningsföretag. Med bevakningsföretag avses sådana företag som anges i 1 § lagen (1974:191) om bevakningsföretag. Av emblemet ska det framgå vid vilket företag som den aktuella ordningsvakten är anställd. Emblemet ska bäras på båda ärmarna. Detta för att det ska vara enkelt att utläsa vid vilket företag bäraren är anställd. För ordningsvakter som inte är verksamma vid bevakningsföretag ska emblem ska vara tillåtet men inte tvingande att bära.

Bricka (militärklämma) för ordningsvakter

Nu gällande regler om namnbricka och bricka kan tolkas på följande sätt.

- Namnbricka *ska* förses med ordningsvaktens namn.
- Ordningsvakter som *inte* har arbetsledande uppgifter eller uppdrag får inte ange sin funktion eller uppgift på namnbricka.
- Det är upp till ordningsvakten eller ordningsvaktsföretaget att själva avgöra när bricka ska användas.

Med bricka avses det som i dagligt tal kallas militärklämna, dvs. en ca 8 ggr 3 cm bred metall- eller plastbricka som är vanlig inom många yrkesgrupper, exempelvis inom försvaret och sjukvården. Sådan bricka bör i föreskrifterna inte betecknas namnbricka utan enbart betecknas bricka. Detta för att inte leda läsaren till att tro att namn är en obligatorisk uppgift på bricka. Andra brickor förekommer inte som tjänstetecken för ordningsvakter (men dock för poliser), varför det inte finns någon risk för sammanblandning.

Huvudsyftet med brickan bör vara att visa vilken funktion den aktuella ordningsvakten har, så som arbets- eller gruppleddare. Uppgift om namn bör inte vara tvingande av säkerhetsskäl men möjligt för den som önskar.

I förslag till reviderade föreskrifter om uniformsplagg föreslår Polismyndigheten att det som i nu gällande föreskrifter betecknas som "namnhållare" på överkroppsplagg ändras till "hållare för bricka" (se avsnitt 4.9.2.1 ovan).

Sammantaget skulle de justeringar som föreslås bidra till principen om att höger bröst ska visa uppgifter om vissa funktioner och eventuellt namn.

Armbindel

Armbindlar diskuterades med branschföreträdare vid hearing den 22 augusti 2024. Önskemål som framfördes då var att det bör vara ett krav att armbindlar ska bäras tillsammans med varselväst och att de endast får bäras då flera ordningsvakter arbetar tillsammans. Behovet av att ha armbindel på ena eller båda armarna diskuterades och varken branschen eller Polismyndigheten ser behov av att ställa krav på att armbindel ska bäras på båda armarna.

Bestämmelser om armbindel, som tidigare fanns i löptext i inledningen av bilaga 4, har lagts in i tabellen i anslutning till övriga tjänstetecken. Reglerna har preciserats och ett förtydligande har gjorts att bärande av armbindel endast får ske då tre eller fler ordningsvakter arbetar tillsammans. Skälet för denna begränsning är att Polismyndigheten anser att det inte finns behov av att utmärka arbetsledare eller platschefer bland ordningsvakter som inte arbetar i grupp.

Vidare föreslås armbindlar få förses antingen med texten platschef (som ska kunna användas av den högst ansvarige ordningsvakten på platsen eller vid insatsen) eller texten gruppleddare (som ska kunna användas av den ordningsvakt som leder en grupp av ordningsvakter). Om många ordningsvakter arbetar vid en insats kan det finnas ett behov av att dela in dessa i flera grupper och då ha flera gruppleddare som är underställda en platschef. Grundregeln är att det ska vara frivilligt att bära armbindlar, men polis kan genom sin

ledningsrätt kräva att armbindlar bärs i samband med vissa insatser där polis och ordningsvakter samverkar, exempelvis vid högriskmatcher.

4.9.3.6 Nytt tjänstetecken för uppdragsgivare införs

Polismyndigheten har uppmärksammat att det finns ett behov av att ange för vilken uppdragsgivare en ordningsvakt arbetar. Detta kommer till uttryck genom att vissa uppdragsgivare har tagit fram brickor ("militärklämmor") med uppdragsgivarens logotyp eller namn som ordningsvakter bär. Polismyndigheten vill möjliggöra en enhetlig placering av ett sådant tjänstetecken på uniform för ordningsvakter. Bricka bör dock inte användas för uppgift om uppdragsgivare, då namn eller logotyp för uppdragsgivare tillsammans med vissa funktionsbeteckningar på bricka kan sända felaktiga signaler (exempelvis en kommunlogotype tillsammans med funktionsbeteckningen Arbetsledare, då det skulle kunna framstå som att den aktuella ordningsvakten är arbetsledare inom kommunen).

Polismyndigheten föreslår därför att uppdragsgivare kan anges på eget uppdragselement som bärs nedanför företagselement. Om den aktuella ordningsvakten inte är verksam vid ett bevakningsföretag, och därför inte bär företagselement, kan uppdragselementet istället bäras under ärmelement.

4.9.3.7 Tjänstetecken som har övervägts

Ett nytt tjänstetecken för transportbehörighet för den som har genomgått utbildning och har tillgång till godkänt transportfordon har övervägts. Polismyndigheten bedömer tillsammans med företrädare för branschen att det inte finns behov av att införa någon form av tjänstetecken för den som har genomgått utbildning för transport av personer som har omhändertagits. Uppgiften om vilken ordningsvakt som är behörig att transportera omhändertagna bör kunna framgå på annat sätt, exempelvis genom utveckling av Nova (Polismyndighetens it-system för avrapportering m.m. för ordningsvakter). Polismyndigheten bedömer även att den begränsade utbildningstiden i detta fall inte motiverar ett utbildningstecken.

4.10 10 kap. Hjälpmedel för våldsanvändning

10 kap. i förslaget motsvarar i sin helhet 3 kap. i det tidigare remitterade förslaget till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Dessa delar av förslaget har även genomgått det anmälningförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.⁸ Inga invändningar från kommissionen eller andra medlemsstater har framkommit under den så kallade frysningsperioden. Vad som redovisas nedan om förslagen i detta kapitel har således redan varit föremål för både extern remiss och det anmälningförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.

4.10.1 Krav på att viss utrustning ska bäras i utrustningsbälte eller livrem

⁸ Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

Det finns i gällande föreskrifter inga krav på att viss utrustning ska bäras i utrustningsbälte eller livrem. Vid den utbildning som ges för ordningsvakter i användande av batong, utgår man vid utbildningen från att denna bärs vid midjan. Om batong bärs på annat sätt kommer ordningsvakten inte att kunna använda hjälpmedlet på det mest optimala sättet givet hur handhavandet har tränats under utbildningen.

Det har framförts till Polismyndigheten att den utrustning som ordningsvakter ska bära i utrustningsbälte eller livrem blir alltför tung. Polismyndigheten vill där påminna om att de krav som ställs på att utrustning är fäst i just utrustningsbälte eller livrem är begränsade då detta krav endast omfattar batong (500–600 gram). De flesta ordningsvakter bär även handfängsel (200–300 gram) i utrustningsbälte eller livrem. Hölster eller hållare för dessa två våldshjälpmiddel uppskattas väga under 100 gram. Sammantaget ställs således krav på bärande av utrustning i utrustningsbälte eller livrem som motsvarar en vikt på under ett kilo.

Till de utrustningsdetaljer där Polismyndigheten väljer att ställa krav på att dessa ska bäras i utrustningsbälte eller livrem, ska läggas annan utrustning som en ordningsvakt kan behöva, men där ordningsvakten kan välja hur denna bärs. Exempel på sådan utrustning är ficklampa, multiverktyg, handskar och kommunikationsutrustning. Det sistnämnda bärs med fördel på framsidan av axeln för bästa kommunikationsmöjlighet. Som en jämförelse väger polisens ficklampa drygt 200 gram, multiverktyget ca 200 gram och handskar ca 100 gram. Alla dessa utrustningsdetaljer kan som alternativ till bärande i utrustningsbälte eller livrem, bäras exempelvis benfickor om ordningsvakten föredrar detta.

Polismyndigheten bedömer att den sammanlagda vikten av den utrustning som ska bäras enligt förslaget inte motiverar till att utveckla en särskild utrustningsväst eller att tillåta bärande av våldshjälpmiddel på ett mer flexibelt sätt (se även avsnitt 4.12.1).

4.10.2 Batong för ordningsvakt

4.10.2.1 Nu gällande föreskrifter

Av 9 kap. 2 § i gällande föreskrifter framgår att ordningsvakt ska vara utrustad med batong. Vidare anges i 9 kap. 4 § att endast batong som uppfyller kraven i bilaga 5 får bäras och användas. Hur batong ska vara utformad återfinns också i bilaga 5 till gällande föreskrifter. Där anges att både gummi-batong och expanderbar batong får bäras av ordningsvakter.

4.10.2.2 Polismyndighetens förslag och bedömning

Reglerna om batong anges i förslaget i 10 kap. 1 och 2 §§. Reglerna har förtydligats språkligt och följande ändringar har gjorts.

I det nya förslaget har gummibatong utgått. Gummibatong ingår inte längre i polisens basutrustning, då denna har ansetts otymplig vid användning i yttre

tjänst. Endast expanderbar batong är tillåten för polisen. Av samma skäl tas reglerna om gummibatong bort från föreskrifterna om utrustning för ordningsvakter.

Ett minimimått för batong om 40 cm längd införs. Detta bedöms vara rimligt för att batongen ska kunna användas med förväntad effekt. 40 cm är också den minsta längden för batong som Polismyndigheten upphandlar för poliser.

4.10.2.3 Teknisk standard för batong

I 10 kap. 2 § 9 föreslås att batonger för ordningsvakter ska uppfylla krav på hållfasthet som anges i tekniska riktlinjer för batonger som tagits fram av polismyndigheterna i Tyskland.⁹ De aktuella riktlinjerna används av polismyndigheter i flera länder inom och utanför EU vid upphandling av batonger.

Vid upphandling av batonger till den svenska polisen, kompletteras dessa riktlinjer med relativt omfattande falltest av batonger som frysts ned till -30 grader (vilket inte ingår i de tyska riktlinjerna). Polismyndigheten bedömer att krav på sådana test för batonger för ordningsvakter vore alltför långtgående.

Polismyndigheten bedömer att den som upphandlar utrustning inom bevakningsbranschen, liksom den enskilde ordningsvakter som köper in sin egen utrustning, genom att referera till den angivna standarden bör kunna uppfylla kraven i föreskrifterna trots att standarden inte är översatt till svenska.

4.10.2.4 Nya regler om batonghölster

I 10 kap. 3 § föreslås en regel som förtydligar att batong ska bäras i batonghölster som fästs i utrustningsbälte eller livrem vid midjan. Regeln är ny, men överensstämmer med det sätt som batonganvändning lärs ut under utbildning för ordningsvakter.

I 10 kap. 4 § föreslås föreskrifter för batonghölster. Skälet för förslaget är att hölstret har en viktig funktion vid användandet av batongen. När batongteknik lärs ut till ordningsvakter, förutsätts att hölstret ska vara av en viss utformning för att underlätta grepp, utfällning m.m. De föreslagna föreskrifterna avser stödja den teknik och det handhavande som lärs ut.

En föreskrift om att batong ska bäras i hölster och att hölstret ska vara fäst i utrustningsbälte eller livrem som är tillåtna enligt föreskrifterna föreslås. Skälet för att förtydliga hur batong ska bäras är att det har kommit till Polismyndighetens kännedom att batong ibland bärs på annat sätt. Om batongen bärs på annat sätt än vid midjan, riskerar de tekniker som lärs ut under utbildningen för ordningsvakter inte bli tillämpbara, vilket talar för att förtydliga att

⁹Se kapitel 3 i Technische Richtlinie Einsatzstöcke, kurtz und lang 4/2006, https://www.dhpol.de/microsite/pti/medien/downloads/richtlinien/technische-richtlinien/einsatzstock/TR-Einsatzstock_04-2006.pdf

det är ett krav att batong bärs i utrustningsbälte eller livrem runt midjan (se även avsnitt 4.12.1).

4.10.3 Handfängsel för ordningsvakt

4.10.3.1 Nu gällande föreskrifter

Av 9 kap. 2 § nu gällande föreskrifter framgår att en ordningsvakt ska vara utrustad med handfängsel. I 3 § samma kapitel anges att handfängsel ska vara av metall av den typ som Polismyndigheterna tilldelar poliser. Vidare anges att under ledning av och i samverkan med polis får dock ordningsvakt använda andra typer av handfängsel om dessa tilldelats av polisen vid särskilda insatser.

4.10.3.2 Polismyndighetens förslag och bedömning

I 10 kap. 5 § anges att en ordningsvakt endast får använda handfängsel som uppfyller kraven i efterföljande bestämmelser. I andra stycket samma bestämmelse anges undantag från huvudregeln så att ordningsvakter under vissa omständigheter även får använda andra typer av handfängsel. I 6 § i förslaget preciseras hur handfängsel ska vara utformade. Polismyndigheten bedömer att en mer preciserad reglering av handfängsel för ordningsvakter är motiverad, bland annat för att uppfylla kraven i EU-direktiv 2015/1535¹⁰. Nu gällande regler bör därför kompletteras med en hänvisning till internationell standard för handfängsel av metall NIJ Standard 0307.01 som beskrivs närmare i nästa stycke.

4.10.3.3 Teknisk standard för handfängsel av metall

Det saknas standard inom EU för handfängsel.¹¹ Inte heller en sökning på handfängsel eller liknande begrepp på Svenska institutet för standarder (SIS) visar att det finns någon gällande standard för handfängsel som bör tillämpas i Sverige. Vid Polismyndighetens upphandling av handfängsel bygger den tekniska kravspecifikationen i stor utsträckning på en amerikansk standard från National Institute of Justice.¹² Denna standard för handfängsel av metall bedöms vara lätt tillgänglig, allmänt spridd och väl etablerad. Standarden benämns NIJ Standard 0307.01 och 4 kapitlet i dokumentet innehåller tekniska krav på handfängsel av metall. 5 kapitlet i dokumentet innehåller beskrivning av testmetoder för att undersöka om de tekniska kraven uppfylls.

Polismyndigheten bedömer att den som upphandlar utrustning inom bevakningsbranschen, liksom den enskilde ordningsvakter som köper in sin egen utrustning, genom att referera till den angivna standarden bör kunna uppfylla kraven i föreskrifterna trots att standarden inte är översatta till svenska.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

¹¹ <https://www.cencenelec.eu/>

¹² National Institute of Justice, NIJ Standard for Metallic Handcuffs NIJ Standard 0307.01, US Department of Justice 1982, <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/082981.pdf/>

4.11 11 kap. Fordon för transport av omhändertagna personer

11 kap. i förslaget motsvarar i sin helhet 5 kap. i det tidigare remitterade förslaget till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Dessa delar av förslaget har även genomgått det anmälningsförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.¹³ Inga invändningar från kommissionen eller andra medlemsstater har framkommit under den så kallade frysningsperioden. Vad som redovisas nedan om förslagen i detta kapitel har således redan varit föremål för både extern remiss och det anmälningsförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.

4.11.1 Nu gällande föreskrifter

Enligt 9 kap 13 § i nu gällande föreskrifter ska fordon som används för transport av en omhändertagen person vara utrustat med

- skydd som förhindrar insyn genom bilrutor till det utrymme där den omhändertagne är placerad under transporten
- skydd som förhindrar att den omhändertagne kan skada eller på annat sätt fysiskt störa fordonets förare under transporten
- första hjälpen-utrustning.

Vidare får kurvhandtag inte finnas vid den plats i fordonet där den omhändertagne är placerad. Om den omhändertagne är placerad vid en dörr i fordonet ska dörren inte vara möjlig att öppna inifrån.

4.11.2 Polismyndighetens förslag och bedömning

Förslag till nya föreskrifter om fordon för transport innebär att ett förtydligande har införts i 1 § i förslaget om vilka fordon som avses med hänvisning till definition av personbil klass 1 i 2 § i lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. Med personbil avses således i föreskriften en bil som är försedd med högst åtta sittplatser utöver förarplatsen och är inrättad huvudsakligen för personbefordran.

I 2 § föreslås att fordon för transport ska uppnå utsläppsklass Euro 6 enligt 30 § avgasreninglagen (2011:318) samt en viss säkerhetsklass (Euro Ncap klass 5) för att få användas för transport av omhändertagna. Eftersom det finns möjlighet att införa miljözoner som innebär begränsningar av framförande av personbilar med vissa utsläppsklasser, bedömer Polismyndigheten att kravet på utsläppsklass Euro 6 är motiverat. Detta för att fordon för transport av omhändertagna ska ha garanterat tillträde till i vart fall miljözon 2. Det pågår för närvarande arbete med att införa en miljözon klass 3 i ett begränsat område i Stockholms innerstad.¹⁴ Miljözon klass 3 ställer högst krav på vilka fordon som får färdas i zonen och innebär att endast rena elfordon, gasfordon med utsläppsklass Euro 6 och bränslecellsfordon tillåts. Polismyndigheten bedömer att sådana krav på transportfordon inte kan motiveras i detta fall. Skälet

¹³ Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

¹⁴ <https://trafik.stockholm/trafiksakerhet-trafikregler/miljozoner/miljozon-klass-3/>, läst 17 november 2025.

för att ställa krav på säkerhetsklassning av fordon för transport är att transport av omhändertagna ska ske i fordon av god säkerhetsstandard.

Vidare föreslås i 3 § regler om att transportfordon utvändigt ska vara märkta med bland annat väl synlig logotype för det ordningsvaksföretag som utför transporten och ordet ordningsvakt. Andra stycket anger att tillståndshavare som transporten utförs åt, exempelvis en kommun, också får anges på fordonet. En begränsning av storleken på sådan märkning har lagts in efter remiss av förslaget. Syftet med att ställa krav på utvändigt märkning av transportfordon är att undvika oro eller missförstånd som kan uppstå om en omhändertagen person förs in i en omärkt bil. Polismyndigheten bedömer att merparten av de fordon som används av ordningsvaksföretag redan har sådan märkning som avses, eftersom det redan finns andra intressen av att synliggöra företag som kan komma ifråga för att transportera omhändertagna. Kostnaden för sådan märkning bedöms därför som begränsad för de företag som kan beröras.

Bestämmelsen i 4 § om insynsskydd har specificerats så att det framgår hur insynsskyddet ska vara utformat och monterat. Regeln syftar till att skydda den omhändertagnes integritet.

Bestämmelsen om kurvhantag i 5 § är oförändrad jämfört gällande föreskrifter. Syftet med bestämmelsen är att minska risken för att den som transporteras kan ta spjörn mot kurvhantaget för att sparka eller bända sig loss under transporten. Kurvhantag kan enkelt demonteras och ersättas med en platta av enkel modell för att minska risken för att vassa eller utskjutande delar finns kvar där handtaget tidigare varit monterat. Kostnaden för denna modifiering bedöms som begränsad.

Bestämmelsen i 6 § om att dörr i transportfordon där den omhändertagne är placerad inte ska vara möjlig att öppna från insidan är oförändrad jämfört gällande föreskrifter.

Bestämmelsen om att fordon ska vara utrustat med skydd som förhindrar att den omhändertagne kan skada eller på annat sätt fysiskt störa fordonets förare under transporten finns i 9 kap 13 § andra strecksatsen i gällande föreskrifter. Vid Polismyndighetens bedömning¹⁵ av om det är lämpligt att ordningsvakter genomför en transport, kommer Polismyndigheten att ställa som krav att det alltid ska vara två ordningsvakter vid transport av omhändertagna för att transporten ska anses vara lämplig att genomföra. Regeln syftar till att skydda föraren av fordonet under pågående transport. Reglerna om sparkskydd har preciserats i 7 § i förslag till nya föreskrifter. Första stycket anger att sparkskydd ska finnas i fordon där den som transporteras placeras i första sätesraden direkt bakom förarplatsen. Vid transport av omhändertagna i så kallade minibussar, där den omhändertagne placeras i bakersta sätesraden, behöver transportfordonet således inte utrustas med sparkskydd. Vidare anges i förslaget till 7 § en rad krav på montering och utformning av sparkskyddet. Kraven utgår från hur motsvarande skydd utformas för polisbilar. Polismyndigheten

¹⁵LOB 10 §, PL 29 §

bedömer att ett sparkskydd som uppfyller kraven bör kunna tillverkas och monteras utan alltför omfattande kunskaper eller kostnader.

Kravet i 7 § punkt 6 motsvarar de krav som ställs i föreskrift nr 21 från FN:s ekonomiska kommission för Europa (FN/ECE) – Enhetliga föreskrifter om typgodkännande av motorfordon med avseende på deras inredningsdetaljer.

Med de preciseringar som föreslås i 7 § bedömer Polismyndigheten att nu gällande krav i 9 kap. 14 § på att fordon för transport av omhändertagna ska godkännas av Polismyndigheten kan utgå. Att transportfordon uppfyller kraven i föreskrifterna kan istället bedömas i samband med tillsyn.

Av 8 § i förslaget följer att transportfordon ska vara utrustat med första hjälpen-utrustningen, vilket är ett krav i 9 kap. 13 § tredje strecksatsen i gällande föreskrifter. Andra stycket preciserar vilken utrustning som minst ska ingå i första hjälpen-utrustning.

4.12 12 kap. Övrig utrustning

1 § i förslaget anger att ordningsvakter får använda skyddshjälm när förhållandena kräver det. 2 § i förslaget anger krav på hur skyddshjälmen ska vara utformad. 2 § har ingått i det tidigare remitterade förslaget till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Dessa delar av förslaget har även genomgått det anmälningsförfarande som följer av Sveriges medlemskap i EU.¹⁶ Inga invändningar från kommissionen eller andra medlemsstater har framkommit under den så kallade frysperioden.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar vad som föreskrivs i 9 kap. 12 § första stycket i gällande föreskrifter. Där anges att ordningsvakt får bära skyddshjälm efter beslut av Polismyndighet eller när förhållandena så kräver. Tillägget ”efter beslut av Polismyndigheten” har tagits bort i förslaget eftersom det bedöms behövt. Om poliser och ordningsvakter samverkar i en viss given situation bör det vara självklart för ordningsvakter att förhållandena kräver skyddshjälm när poliser använder dessa. Det bör inte krävas särskilt beslut av Polismyndigheten för detta utan ansvaret för att bära skyddshjälm under vissa förhållanden ligger på ordningsvakten och dennes arbetsgivare som har arbetsmiljöansvar för ordningsvakten.

Vidare anges i andra stycket i nyss nämnda bestämmelse i gällande föreskrifter att hjälmen ska vara blå och av den typ som Polismyndigheten tilldelar poliser. Polismyndigheten bedömer att det är motiverat att reglera färg och identifieringsnummer för skyddshjälm för ordningsvakter. Detta eftersom hjälmen bärs synlig och utgör en del av ordningsvaktens uniform. Regeln om identifieringsnummer är ny och syftet med regeln är att det ska vara möjligt att identifiera individuella ordningsvakter i samband med insatser där flera ordningsvakter deltar. I förslaget anges att skyddshjälm ska märkas med unikt identifieringsnummer. Polismyndigheten preciserar inte närmare i

¹⁶ Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

föreskrifterna hur märkningen ska utformas. Det blir istället upp till ordningsvaktstaförretagen att själva svara för system för identifieringsnummer så att systemet möjliggör individuell identifiering av ordningsvakter.

Föreskrifterna om skyddshjälm medger att hjälmen uppfyller kraven i EU-direktiv 2015/1535¹⁷, dvs. de krav som Polismyndigheten ställer vid upphandling av hjälmar för sin personal. Det innebär att skyddshjälm ska vara försedd med visir och nackskydd samt uppfylla antingen kraven i PSDB Protective Headwear Standard for UK Police¹⁸, alternativt uppfylla kraven för skyddshjälm som anges i Technische Richtlinie für ein modular aufgebautes System - Schutzhelm, Hör-/Sprechgarnitur, Atemschutzmaske 2011 som tagits fram av polismyndigheterna i Tyskland¹⁹.

Polismyndigheten har övervägt att i föreskrifterna reglera tekniska krav på skyddshjälm men har vid en sammanvägd bedömning dock funnit att detta vore olämpligt. Detta eftersom arbetsmiljöansvaret vilar på ordningsvaktens arbetsgivare och inte på Polismyndigheten (undantaget om ordningsvakten är anställd av Polismyndigheten). Polismyndigheten ska genom föreskrifter möjliggöra för ordningsvaktens arbetsgivare att ta ansvar för dennes arbetsmiljö, utan att ta över detta ansvar (se vidare avsnitt 4.14.2.1).

I 3 § i förslaget anges att ordningsvakter ska använda särskild kommunikationsutrustning efter beslut av Polismyndigheten. Bestämmelsen syftar till att möjliggöra för Polismyndigheten att vid behov låna ut exempelvis Rakelutrustning till ordningsvakter i samband med vissa särskilda insatser och att ordningsvakter i sådana fall ska använda dessa.

4 § första stycket i förslaget anger att utrustning som inte regleras i föreskrifter får bäras under föreskrivna uniformsplagg, i fickor i uniformsplagg och i utrustningsbälte eller livrem.

I arbetet med framtagande av förslag till föreskrifter för ordningsvakter har vissa andra kroppsskydd övervägts, exempelvis överkroppsskydd, benplattor och knäskydd. Med föreslagen lydelse i 4 § första stycket, kan sådan utrustning bäras under eller integreras i tillåtna uniformsplagg. Att tillåta att sådan utrustning bärs utanpå tillåtna uniformsplagg skulle kunna ge ett ”kombatant” intryck av ordningsvakter, vilket inte är eftersträvanvärt. Vidare skulle det öppna för ett mer variabelt bärande av olika uniformsdelar, vilket motverkar syftet med att uniform ska vara just enhetlig.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster

¹⁸ PSDB Protective Headwear Standard for UK Police (2004), https://ped-cast.homeoffice.gov.uk/standards/21-04_PROTECTIVE_HEADWEAR_STANDARD_FOR%20POLICE_LOW_RES.pdf

¹⁹ Technische Richtlinie für ein modular aufgebautes System- Schutzhelm, Hör-/Sprechgarnitur, Atemschutzmaske, https://www.dhpol.de/microsite/pti/medien/downloads/richtlinien/technische-richtlinien/einsatzhelm/TR-Einsatzhelm_02-2011.pdf

Förslaget möjliggör för bäraren av uniform att genom val av värmande och isolerande plagg som bärs under uniformsplagg, exempelvis underställ, säkerställa en komfortabel kroppstemperatur givet de yttre förutsättningarna.

I 4 § andra stycket anges att kommunikationsutrustning och kroppskamera får bäras i därför avsedd hälla utanpå föreskriven uniform. Användande av kroppskamera blir allt vanligare bland ordningsvakter och Polismyndigheten anser att det därför finns skäl att reglera hur sådan ska bäras. Polismyndigheten bedömer att bärande av kroppskamera på det sätt som förslaget anger redan förekommer bland ordningsvakter och är förenligt med bärande av uniform för ordningsvakter. Användandet av kameror regleras i annan ordning, exempelvis i kamerabevakningslagen (2018:1200) och dess följdförfattningar.

4.13 13 kap. Undantag

Bestämmelsen om möjlighet att medge undantag kvarstår oförändrad i förslaget jämfört gällande föreskrifter.

4.14 Annan utrustning

I samband med framtagande av förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter har viss utrustning tagits bort och reglering av vissa hjälpmedel övervägts. I samband med dessa överväganden har även kunnat konstateras att ordningsvakter använder viss utrustning som regleras på annat sätt. En redogörelse för dessa överväganden har dokumenterats i konsekvensutredning till förslag om föreskrifter om utrustning för ordningsvakter och återges nedan.

4.14.1 Hjälpmedel som tas bort

I 9 kap. 5 § i nu gällande föreskrifter anges att Polismyndigheten får fatta särskilt beslut att medge en ordningsvakt rätt att under vissa förutsättningar använda hund. Denna möjlighet tas bort i förslaget.

Skälen för att ta bort dessa regler är flera. Hund används framför allt av andra vaktkategorier som i högre utsträckning arbetar ensamma på platser och tider där andra människor sällan uppehåller sig och därför har ett annat behov av egenskydd än vad ordningsvakter har. Ordningsvakter har ett annat uppdrag än t.ex. väktare och ska verka bland allmänheten i ett ordningshållande och trygghetsskapande syfte. Hunden som ett hjälpmedel för våldsanvändning kan i ordningsvaktens kontakter med allmänheten riskera att ha motsatt effekt, dvs. att närvaron av hund snarare riskerar att eskalera en otrygg situation än att bidra till att situationen blir lugnare och tryggare. Polismyndigheten bedömer att våldshjälpmedlet hund inte är proportionerligt i förhållande till ordningsvaktens uppdrag. Hund bör därför ytterst sällan vara ett befogat våldshjälpmedel för ordningsvakter. Det finns i dagsläget inget gällande beslut från Polismyndigheten för ordningsvakt att använda hund. Det senaste

beslutet för ordningsvakt att använda hund var tidsbegränsat till den 5 november 2024.

Polismyndigheten bedömer att behovet av hund för ordningsvakter är ytterst begränsat eller obefintligt. Därför saknas skäl för att sådana regler ska ingå i föreskrifter om utrustning för ordningsvakter.

4.14.2 Hjälpmedel som regleras på annat sätt

4.14.2.1 Skyddsutrustning

Polismyndigheten har i förslaget inte reglerat sådant som följer av arbetsgivares arbetsmiljöansvar för anställda enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) och dess följdförfattningar samt EU-rätt på området. Detta eftersom Polismyndigheten i normalfallet inte är arbetsgivare för ordningsvakter. Polismyndigheten har i förslaget undvikit att dubbelreglera sådant som följer av nyss nämnda författningar och istället försökt skapa förutsättningar för att den föreskrivna utrustningen för ordningsvakter ska kunna anpassas till de regler som följer av arbetsgivares arbetsmiljöansvar för anställda.

4.14.2.2 Skjutvapen

Av 9 kap. 6 § gällande föreskrifter framgår att Polismyndigheten får fatta ett särskilt beslut att medge en ordningsvakt rätt att under viss tid och för ett specifikt uppdrag bära skjutvapen i arbetet om det (bland annat) finns synnerliga skäl. Polismyndigheten konstaterar att nu gällande föreskrifter innebär att skjutvapen inte ingår i grundutrustningen för ordningsvakter. Polismyndigheten har inte heller i denna revidering funnit skäl att låta skjutvapen ingå i grundutrustningen varför skjutvapen inte kommer regleras i detta förslag till nya föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Polismyndigheten kan komma att se över frågan och behovet om annan beväpning vid höjd beredskap eller likande situationer

4.14.3 Hjälpmedel som har övervägts

4.14.3.1 OC-spray och elchockvapen

Nu gällande föreskrifter reglerar inte OC-spray eller elchockvapen. Polismyndigheten har i arbetet med förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter tittat på frågan om att utrusta ordningsvakter med dessa hjälpmedel. Skälet för detta har varit att OC-spray och elchockvapen kan ses som komplement till andra hjälpmedel för våldsanvändning och att hjälpmedlet används av polisen.

OC-spray och elchockvapen jämföras med skjutvapen och det krävs tillstånd för att inneha dessa enligt vapenlagen (1996:67). Det finns inga särskilda bestämmelser för ordningsvakter, utan det är vapenlagens bestämmelser för enskilda personer respektive auktoriserade bevakningsföretag som får tillämpas. En förutsättning för att bevakningsföretaget ska kunna låna ut ett skjutvapen är dessutom att den anställda väktaren har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen. Oaktat om ordningsvakten är anställd i ett auktoriserat

bevakningsföretag eller inte blir det en fråga om behov och lämplighet i det enskilda fallet.

Enligt Polismyndighetens bedömning har det inte framkommit skäl att införa extra hjälpmedel för våldsanvändning i form av OC-spray och elchockvapen för samtliga ordningsvakter. Efterfrågan från ordningsvaksbranschen har varit och är dessutom begränsad. Det saknas även i dagsläget legala förutsättningar att utrusta samtliga ordningsvakter med dessa hjälpmedel. Mot bakgrund av ovanstående föreslår Polismyndigheten därför inte några föreskrifter i detta hänseende.

4.14.3.2 Sköld

Behovet av att i föreskrifter reglera sköld för ordningsvakter för användning vid särskilda insatser har övervägts. Sköld är inte en utrustningsdetalj som ordningsvakter har ett generellt behov av varför det inte kommer regleras i detta förslag till föreskrifter. Behovet av att vid enskilda tillfällen eller insatser eventuellt utrusta ordningsvakter med sköld skulle kunna regleras i enskilda beslut om tillstånd att använda ordningsvakter. Frågan om ordningsvaktens eventuella användning och behov av sköld kommer att utredas vidare och vid behov regleras i övriga föreskrifter för ordningsvakter.

4.14.3.3 Andra kroppsskydd

I arbetet med framtagande av förslag till nya föreskrifter har vissa andra kroppsskydd övervägts, exempelvis överkroppsskydd, benplattor och knäskydd. Att tillåta att sådan utrustning bärs utanpå tillåtna uniformsplagg skulle kunna ge ett ”kombattant” intryck av ordningsvakter, vilket inte är eftersträvänt. Vidare skulle det öppna för ett mer variabelt bärande av olika uniformsdelar, vilket motverkar syftet med att uniform ska vara just enhetlig. Polismyndigheten bedömer dock att sådan utrustning kan vara möjlig att bära under tillåtna uniformsplagg i den mån den behövs. Föreskrifter om sådan skyddsutrustning behövs därför inte. Polismyndigheten bedömer att skyddsutrustning regleras på annat sätt och att de nu aktuella föreskrifter inte bör dubbelreglera sådan utrustning, vilket utvecklas under avsnitt 4.14.2.1 ovan.

4.14.4 Utrustning som inte regleras

Utöver den utrustning som regleras i föreskrifterna, bär och använder ordningsvakter även viss annan utrustning så som mobiltelefon, ficklampa, nycklar, pennor och liknande. Polismyndigheten har inte för avsikt att i dessa föreskrifter reglera sådan utrustning som inte kan anses utgöra uniform eller uniformsdetaljer eller användas som våldshjälpmedel. Ordningsvakter under tjänsteutövning kan bära sådan oreglerad utrustning i den omfattning som kan anses rimlig för att kunna genomföra sitt uppdrag och i enlighet med eventuell annan reglering för sådan utrustning.

4.14.5 Särskilt om bäranordningar

Det förekommer att alternativa bäranordningar så som utrustningsvästar, se-lar eller benhölster efterfrågas från enskilda ordningsvakter, med hänvisning

till att den utrustning som ordningsvakter ska bära i utrustningsbälte eller livrem blir alltför tung.

I 10 kap. i förslaget anges att batong ska bäras i utrustningsbälte eller livrem. Skälet för att batong ska bäras på det föreskrivna sättet är att den batongteknik som lärs ut under utbildningarna utgår från att batongen är fäst i midjan och inte bärs på något annat sätt. Om batong bärs på annat sätt kommer ordningsvakten inte att kunna använda hjälpmedlet på det mest optimala sättet givet hur handhavandet har tränats under utbildningen. Den för ordningsvakter föreskrivna batongen väger 500–600 gram och föreskrivet batonghölster uppskattas väga under 100 gram.

Utöver batong ska ordningsvakter enligt nyss nämnda föreskrifter även bära handfängsel. Polismyndigheten har inte reglerat närmare hur eller var på kroppen handfängsel ska bäras. Polismyndigheten bedömer att de flesta ordningsvakter bär handfängsel (200–300 gram) i utrustningsbälte eller livrem. Den sammanlagda vikten av föreskriven utrustning som ordningsvakter bär i utrustningsbälte eller livrem motsvarar en vikt på under ett kilo.

Polismyndigheten har förståelse för att ordningsvakter har behov av att bära annan utrustning så som vattenflaska, ficklampa, nyckelknippor, multiverktyg, mobiltelefon, handskar, anteckningsblock och pennor. Viss sådan utrustning är sannolikt mest lämplig att bära i utrustningsbälte, t.ex. nyckelknippor, medan annat med fördel kan bäras i t.ex. benfickor på uniformsbyxor. Av principskisser för uniformsbyxor framgår att byxor kan ha benfickor. Som en jämförelse väger polisens ficklampa drygt 200 gram, multiverktyget ca 200 gram och handskar ca 100 gram. Alla dessa utrustningsdetaljer kan som alternativ till bärande i utrustningsbälte eller livrem, bäras i exempelvis benfickor om ordningsvakten föredrar detta. Om ordningsvakten väljer att även bära ficklampa, multiverktyg, handskar och nyckelknippa i utrustningsbälte eller livrem, tillkommer mindre än ett kilo till den föreskrivna utrustningens vikt om högst ett kilo. Polismyndigheten bedömer att den sammanlagda vikten av utrustning som den enskilde ordningsvakten behöver bära i utrustningsbälte är begränsad och inte motiverar att andra bäranordningar än utrustningsbälte och livrem bör tillåtas.

Huvudsyftet med uniform är att uniformen ska bidra till ett enhetligt intryck som visar att bäraren tillhör en viss organisation eller funktion, i detta fall ordningsvakter. För att åstadkomma ett enhetligt intryck, bör uniform och utrustning utformas och bäras så enhetligt som möjligt. Vid en avvägning mellan den enskilde ordningsvaktens behov av andra bäranordningar än utrustningsbälte, livrem och fickor i tillåtna uniformsplagg och syftet med enhetliga regler för uniform, anser Polismyndigheten inte att det är motiverat att tillåta andra bäranordningar än de nu föreslagna.

4.15 Övergångsbestämmelser

Polismyndigheten föreslår en övergångsbestämmelse om att 11 kap. i förslaget om fordon för transport av omhändertagna personer inte ska tillämpas på

transportfordon som har godkänts för transport enligt 9 kap. 14 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:12) om ordningsvakter. Skälet för förslaget är att undvika otydlighet om detaljer kring vad som gäller för ett specifikt transportfordon. Ett godkännande av transportfordon enligt gällande föreskrifter bör vara tidsbegränsat, varför övergångsbestämmelsen kommer att ha spelat ut sin roll inom några år.

Vidare föreslås en övergångsbestämmelse om att overall för ordningsvakter, som är ett tillåtet uniformsplagg enligt gällande föreskrifter, får användas till utgången av 2027. Detta bör ge de fåtal ordningsvakter som använder plagget tillräcklig tid att införskaffa ny uniform.

Polismyndigheten föreslår även en övergångsbestämmelse som anger att beslut om undantag från Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:12) om ordningsvakter i fråga om bärande av uniform eller annan utrustning ska fortsätta gälla till och med den sista giltighetsdag som anges i beslutet. Vidare föreslås en bortre tidsgräns för om beslutet om undantag inte är tidsbegränsat. I sådana fall ska beslut om undantag gälla till utgången av 2027.

Polismyndigheten bedömer att beslut om undantag är ett positivt förvaltningsbeslut och att ett sådant beslut endast får ändras om vissa förutsättningar är uppfyllda enligt 37 § andra stycket förvaltningslagen. I den nu aktuella situationen är det inte fråga om en ändring av myndighetsbeslut i enskilt ärende utan antagande av nya föreskrifter. Polismyndigheten har bemyndigande att föreskriva om utrustning. Övergångsbestämmelsen reglerar tidigare givna undantag att bära eller inte bära utrustning och uniformen på ett visst sätt. Beslut som saknar tidsbegränsning (vilket bedöms vara ett mycket begränsat antal) ges ett tydligt slutdatum, vilket ger möjlighet för den enskilde att förbereda sig för detta. Den som påverkas ges god tid att ansöka om nytt undantag om så önskas. Sammanfattningsvis bedömer Polismyndigheten att den föreslagna övergångsbestämmelsen inte är oproportionerlig.

5 Kostnader

5.1 Beräkning av förslagets kostnader och intäkter

Enligt 7 § pkt 1 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en beräkning av förslagets kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda.

5.2 Kostnader för staten

De förtydliganden av föreskrifterna som förslaget innebär, bör på sikt minska behovet av vägledning. Med tydligare regler bör antalet frågor om hur föreskrifter bör tolkas minska, vilket på sikt skulle kunna frigöra personresurser vid Polismyndigheten. Införandet av spärrtider för när en sökande tidigast kan ansöka på nytt om förordnande och grundutbildning för ordningsvakt innebär en effektivare och mer ändamålsenlig hantering av sådana ansökningar.

I vilken omfattning detta kan innebära en faktisk besparing är dock inte möjligt att bedöma i nuläget.

Löne- och administrationskostnader för handläggning av ärenden om godkännande av fordon för transport av omhändertagna personer kommer att försvinna i och med att kravet på godkännande av fordon för transport av omhändertagna tas bort. Handläggning av dessa ärenden har inte inneburit någon avgift för den som ansöker. Kostnaderna för Polismyndigheten handläggning av denna ärendekategori har därför fått tas från Polismyndighetens ramanslag. Detta är ingen stor ärendekategori vid Polismyndigheten, men tydligare regler om vilka krav som ställs på transportfordon innebär ändå en viss effektivisering av Polismyndighetens ärendehandläggning.

De förtydliganden av föreskrifter om utrustning för ordningsvakter som förslaget innebär, bör på sikt minska behovet av vägledning om vilken utrustning som är tillåten. Ett exempel på detta är förtydliganden om bärande av batong samt införande av regler om batonghölster. Detta har Polismyndigheten fått återkommande frågor om. Detsamma gäller så kallade bärandeföreskrifter för uniformsplagg som har förtydligats där Polismyndigheten upplever att det har funnits otydligheter. Med tydligare regler borde antalet frågor om sådana detaljer i utrustningen minska, vilket på sikt skulle kunna frigöra personresurser vid Polismyndigheten. I vilken omfattning detta kan innebära en faktisk besparing är dock inte möjligt att bedöma i nuläget.

Några andra kostnader, besparingar eller intäkter för staten har inte identifierats i arbetet med förslag till nya föreskrifter om ordningsvakter.

5.3 Kostnader för kommuner och regioner

Några kostnader för kommuner eller regioner har inte identifierats i arbetet med framtagande av förslag till nya föreskrifter om ordningsvakter, utom i de fåtalet fall där kommuner har egna anställda ordningsvakter. I sådana fall innebär förslaget samma kostnader för dessa kommuner som för företag och enskilda som redovisas i avsnitt 5.4.

5.4 Kostnader för företag och enskilda

Kostnaderna för företag och enskilda utgår från de ändringar som föreslås jämfört med gällande föreskrifter.

Huvudsyftet med de ändringar som föreslås är att föreskrifterna ska bli tydligare och mer ändamålsenligt strukturerade. Språket har setts över och moderniserat. Sammantaget bör dessa åtgärder leda till att föreskrifterna blir enklare för både företag och enskilda att ta till sig och förstå. Detta bör i förlängningen leda till att företag och enskilda ges bättre möjlighet att tillämpa föreskrifterna vilket bör innebära en effektivisering för dem. Inga betydande tillägg som innebär tillkommande eller utökade arbetsuppgifter för företag eller enskilda har införts i förslaget.

Endast marginella förändringar föreslås för uniform för ordningsvakt. Framför allt har föreskrifterna genomgått språklig bearbetning i syfte att förtydliga krav på bärande av olika uniformsplagg. Ett nytt plagg införs (blå skjorta), dock utan att det ställs krav på att detta plagg ska bäras i vissa givna situationer. Det nya plagget ska således ses som ett möjligt komplement till andra redan tillåtna plagg. Overall utgår som uniformsplagg, vilket kan innebära en kostnad för ett fåtal enskilda ordningsvakter som använder plagget. Genom övergångsbestämmelser möjliggörs dock användande av overall fram till 2027, vilket bedöms vara en rimlig övergångstid för att samtliga ordningsvakter ska kunna planera för och genomföra inköp av plagg som ersätter overall. Sammantaget bedöms kostnaderna för företag och enskilda som ytterst begränsade.

Gummibatongen utgår som hjälpmedel för våldsanvändning. De fåtal ordningsvakter som fortfarande använder gummibatong, kommer att behöva investera i en ny expanderbar batong. Kostnaden för inköp bedöms till mellan 1000 och 2000 kronor för en batong.

Nya regler för batonghölster införs. Polismyndigheten bedömer att merparten av ordningsvakterna redan har batonghölster som uppfyller kraven i förslaget. Detta eftersom batonghölster är en förutsättning för att kunna få med sig batongen vid tjänsteutövning, om den ska kunna användas på det sätt som lärs ut under utbildningen. Förslaget på införande av regler för batonghölster bedöms därmed inte medföra någon nämnvärd kostnad för företag eller enskilda.

Krav på anpassning av fordon för transport av omhändertagna infördes vid den senaste översynen av nu gällande föreskrifter. Det som nu föreslås om anpassning av transportfordon innebär, förutom kravet på utvändig märkning, inga ytterligare krav jämfört med gällande föreskrifter, utan innebär enbart förtydliganden och preciseringar av vad som redan har varit reglerat. De som kommer att utföra transporter av omhändertagna kommer att få kostnader för att utrusta fordon i enlighet med kraven som ställs i förslag till föreskrifter. Polismyndigheten bedömer att det inte är möjligt att beräkna exakta kostnader för sådan utrustning. Det är heller inte möjligt att beräkna hur många bevakningsföretag eller företag med anställda ordningsvakter som kommer att utföra transporter eller hur många fordon som behöver utrustas. Detta på grund av att det ännu inte är känt vilket behov eller vilken efterfrågan av transportkapacitet som kommer att finnas på sikt.

6 Bedömningar

Av 8–10 §§ förordningen om konsekvensutredningar framgår att en konsekvensutredning ska innehålla vissa specificerade bedömningar.

6.1 Bedömning av om förslaget inskränker det kommunala självstyret

Om förslaget rör kommuner eller regioner ska konsekvensutredningen enligt 8 § förordningen om konsekvensutredningar innehålla en bedömning av om förslaget eller beslutet inskränker den kommunala självstyrelsen.

Polismyndigheten bedömer att förslaget inte inskränker den kommunala självstyrelsen. Detta eftersom förslaget inte innebär någon reglering som påverkar på den kommunala självstyrelsen.

6.2 Förslagets överensstämmelse med internationella standards eller standards inom EU

I 9 kap. 6 § i förslaget regleras färg för uniformsplagg för ordningsvakter. I förslaget beskrivs färger med hjälp av så kallade NCS²⁰-koder. NCS står för Natural Color System och är en internationell standard för att beskriva färger.²¹

I 10 kap. 2 § 9 föreslås att batonger för ordningsvakter ska uppfylla krav på hållfasthet som anges i tekniska riktlinjer för batonger som tagits fram av polismyndigheterna i Tyskland.²² De aktuella riktlinjerna används av polismyndigheter i flera länder inom och utanför EU vid upphandling av batonger. I 3 kap. 6 § föreslås bland annat att handfängsel ska uppfylla kraven i 4 och 5 kap. NIJ Standard 0307.01, som är en amerikansk standard från National Institute of Justice.²³ Det saknas standard inom EU för handfängsel.²⁴ Inte heller en sökning på handfängsel eller liknande begrepp på Svenska institutet för standarder (SIS) visar att det finns någon gällande standard för handfängsel som bör tillämpas i Sverige. Vid Polismyndigheten upphandling av handfängsel bygger den tekniska kravspecifikationen i stor utsträckning på den amerikanska standarden från National Institute of Justice. Denna standard för handfängsel av metall bedöms vara lätt tillgänglig, allmänt spridd och väl etablerad. Standarden benämns NIJ Standard 0307.01 och 4 kapitlet i dokumentet innehåller tekniska krav på handfängsel av metall. 5 kapitlet i dokumentet innehåller beskrivning av testmetoder för att undersöka om de tekniska kraven uppfylls.

Samtliga standarder som anges i förslaget till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter är framtagna och använda inom EU eller internationellt. Standarderna används även av Polismyndigheten vid upphandling av egen utrustning. Polismyndigheten bedömer att den som upphandlar utrustning inom bevakningsbranschen, liksom den enskilde ordningsvakter som köper in sin

²⁰ Natural Color System.

²¹ Svenska institutet för standarder, <https://www.sis.se/nyheter-och-press/nyheter/ncs-atlas-reviderad--kompletterad-med-lagkulorta-farger/>, läst 10 maj 2024.

²² Se kapitel 3 i Technische Richtlinie Einsatzstöcke, kurtz und lang 4/2006, https://www.dhpol.de/microsite/pti/medien/downloads/richtlinien/technische-richtlinien/einsatzstock/TR-Einsatzstock_04-2006.pdf

²³ National Institute of Justice, NIJ Standard for Metallic Handcuffs NIJ Standard 0307.01, US Department of Justice 1982, <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/082981.pdf/>

²⁴ <https://www.cencenelec.eu/>.

egen utrustning, genom att referera till de standarder som anges i förslaget bör kunna uppfylla kraven i föreskrifterna trots att standarderna inte är över-satta till svenska. Sammantaget innebär det att Polismyndigheten bedömer att förslag till föreskrifter uppfyller EU-rättsliga krav om standarder. Polismyndigheten bedömer att föreskrifterna inte strider mot de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

6.3 Bedömningar av förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Enligt 9 § förordningen om konsekvensutredningar ska en bedömning av om förslaget eller beslutet överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen göras. Av 10 § samma förordning följer att om ett förslag till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt går utöver direktivets miniminivå ska skälen för detta anges.

Polismyndigheten bedömer att förslaget överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Detta eftersom de tekniska regler som föreskrivs har genomgått den anmälningsprocedur som följer av Sveriges medlemskap i EU.²⁵

Polismyndigheten bedömer att förslaget inte innebär ett genomförande av EU-direktiv.

6.4 Bedömning av förslagets effekter på kostnader för det offentliga

Enligt 14 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, ska den myndighet som har för avsikt att besluta om föreskrifter inhämta regeringens medgivande att besluta om föreskrifterna, om dessa bedöms få sådana effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner som inte är oväsentliga.

Polismyndigheten bedömer att nu föreslagna föreskrifter har ytterst begränsad effekt på kostnader för staten, kommuner eller regioner. De nu föreslagna föreskrifterna skiljer sig inte i någon omfattning från vad som redan är föreskrivet gällande ordningsvakter.

7 Andra konsekvenser

7.1 Beskrivning av andra relevanta konsekvenser

Enligt 7 § första stycket 2 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges.

²⁵ Förordningen (1994:2029) om tekniska regler.

Polismyndigheten har i arbetet med översyn av föreskrifter om ordningsvakter inte identifierat några andra relevanta kostnader som följer av förslaget än de som redovisats i avsnitt 5 ovan.

7.2 Begränsande åtgärder

Enligt 7 § pkt 3 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en redogörelse för de åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte.

Polismyndigheten bedömer att de begränsningar som förslagen innebär och som redovisas i avsnitt 4 ovan är relevanta och proportionerliga i förhållande till syftet med bestämmelserna. Mindre precisa eller mer flexibla regler för exempelvis tillståndshavares och ordningsvaktens skyldigheter eller för utbildning och utrustning för ordningsvakter ter sig inte proportionerligt i förhållande till det ansvar och de befogenheter som ordningsvakter har. Otydlig eller oprecis reglering skulle kunna medföra risker för både medborgare och ordningsvakter som skulle kunna leda till risk för minskat förtroendet för ordningsvakter och i förlängningen riskera förtroendet för rättsvårdande myndigheter.

7.3 Tidpunkten för ikraftträdande

Enligt 7 § första stycket 4 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkt för ikraftträdande.

Polismyndigheten bedömer att ingen särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdandet av dessa föreskrifter. Det är dock önskvärt att förslaget kan träda ikraft så snart som möjligt för att de förenklingar och förtydliganden som införs kan få genomslag.

7.4 Behov av särskilda informationsinsatser

Enligt 7 § pkt 4 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en bedömning av om det finns behov av särskilda informationsinsatser.

Polismyndigheten kommer att informera om beslut om nya föreskrifter genom de upparbetade informationskanaler som finns på området, exempelvis genom att uppdatera information på polisen.se, vid möten som Polismyndigheten kallar till och genom Polismyndighetens it-system för ordningsvakter. Berörda myndigheter och branschorganisationer kommer att informeras inom de samverkansföretag som finns etablerade. Polismyndigheten bedömer sammantaget att några särskilda informationsinsatser utöver ovanstående inte är nödvändiga.

7.5 Utvärdering av konsekvenser

Enligt 7 § pkt 5 förordningen om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning innehålla en beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas.

Konsekvenserna av förslaget kan utvärderas vid de samverkansmöten som hålls årligen mellan företrädare för bevakningsbranschen, länsstyrelserna och Polismyndigheten.

REMISSVERSION - EJ BESLUTAD

Bilaga 1, remisslista

Följande myndigheter, företag och organisationer har getts tillfälle att yttra sig över förslag till föreskrifter om utrustning för ordningsvakter. Remissen genomfördes under perioden 12 november 2024 till den 15 januari 2025.

Arbetsmiljöverket
Domstolsverket
Kommerskollegium
Länsstyrelsen i Stockholm
Länsstyrelsen i Skåne
Länsstyrelsen i Norrbotten
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Länsstyrelsen i Dalarna
Länsstyrelsen i Västernorrland
Länsstyrelsen i Östergötland
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Patent- och registreringsverket
Regelrådet
Riksarkivet
Säkerhetspolisen
Transportstyrelsen
Trafikverket

Bevakningsbranschens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd
Svenska Transportarbetareförbundet
SäkerhetsBranschen
Säkerhetsföretagen
Sveriges Kommuner och Regioner
Bevakningsföretagens intresseförening
Transportföretagen

Polismyndighetens föreskrifter om ordningsvakter;

PMFS 2026:XX
FAP XXX-X

beslutade den .

Utkom från trycket
den

Polismyndigheten föreskriver¹ följande med stöd av 20 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om

- tillstånd att använda ordningsvakter (2 och 3 kap.),
- förordnande av ordningsvakter (4 kap.),
- utbildningar för ordningsvakter (5 och 6 kap.),
- ordningsvaktens skyldigheter (7 och 8 kap.), och
- ordningsvaktens uniform och utrustning (9–12 kap.).

2 kap. Tillstånd att använda ordningsvakter

Ansökan om tillstånd

1 § En ansökan om tillstånd att använda ordningsvakter ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

Om sökanden är en juridisk person ska uppgifter om namn, telefonnummer och e-post till en fysisk kontaktperson som företräder sökanden anges i ansökan.

2 § En ansökan om tillstånd ska, utöver det som anges i 2 § förordningen (2023:422) ordningsvakter, innehålla uppgifter om

1. på vilket sätt och för vilka uppgifter ordningsvakterna ska användas,
2. vilken tidsperiod som ansökan avser,
3. vilka veckodagar och tider på dygnet som det finns behov av ordningsvakter, och
4. det minsta antal ordningsvakter som behövs.

Om sökanden avser att transportera personer som har omhändertagits ska detta också anges.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

PMFS 2026:XX Allmänna råd

Exempel på underlag som kan visa att det finns behov av ordningsvakter är brottsstatistik eller annan dokumenterad erfarenhet av ordningsstörningar. Även observationer, trygghetsmätningar, kommunala lägesbilder eller andra liknande underlag kan visa behovet av ordningsvakter.

3 § Om en ansökan om tillstånd avser en plats eller ett område ska platsen eller området vara tydligt avgränsat och preciserat i ansökan.

Om ansökan avser en verksamhet ska ansökan innehålla uppgifter om

1. typ av verksamhet, och
2. lokaler eller platser som är knutna till verksamheten.

Uppgifterna enligt första och andra styckena ska bifogas ansökan i det format som Polismyndigheten anvisar.

Allmänna råd

Ordningsstörningar som har en tydlig anknytning till platsen, området eller verksamheten och som uppstår i anslutning till dessa bör anses omfattas av ansökan och behöver inte preciseras särskilt. Exempel på sådana ordningsstörningar är ordningsstörningar som uppstår i en kö till verksamhetens lokaler, på infarter till området eller på särskilt upplåtta parkeringsplatser i anslutning till verksamheten.

4 § En ansökan ska innehålla en motiverad bedömning av om platsen, området eller verksamheten är har särskilda egenskaper eller är förknippad med risker som kan påverka den enskilde ordningsvaktens säkerhet.

Allmänna råd

Exempel på risker kan vara arbete i anslutning till vägar, järnvägar eller på byggarbetsplatser.

Ansökan om förlängning av tillstånd

5 § En ansökan om förlängning av ett tillstånd att använda ordningsvakter ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

6 § En ansökan om förlängning av ett tillstånd att använda ordningsvakter ska innehålla följande uppgifter.

1. Vilken tidsperiod som ansökan om förlängning avser, och
2. om förutsättningarna för det tidigare meddelade tillståndet har förändrats.

Om särskilda skäl enligt 3 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter åberopas för förlängningen ska dessa också anges.

3 kap. Tillståndshavarens skyldigheter

PMFS 2026:XX

1 § Tillståndshavaren och dess företrädare ska på begäran av Polismyndigheten eller en annan behörig tillsynsmyndighet visa upp beslutet om tillstånd att använda ordningsvakter.

2 § Tillståndshavaren ska utse en kontaktperson för samverkan med Polismyndigheten.

3 § Tillståndshavaren ska informera tjänstgörande ordningsvakter om innehållet i tillståndet. Tillståndet ska finnas tillgängligt för tjänstgörande ordningsvakter.

4 § Tillståndshavaren ska göra det möjligt för tjänstgörande ordningsvakter att vid kallelse delta på Polismyndighetens utsättningar eller andra möten.

Särskilda skyldigheter vid transport av personer som har omhändertagits

5 § Tillståndshavare som har tillstånd för transport av personer som har omhändertagits ska säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten.

4 kap. Förordnande av ordningsvakter

Ansökan om förordnande

1 § En ansökan om att bli förordnad som ordningsvakt ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

2 § En ansökan om förordnande som ordningsvakt ska, utöver det som anges i 5 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter, innehålla följande.

1. Om sökanden inte har varit förordnad som ordningsvakt tidigare, ska ett intyg som styrker godkänt betyg i Svenska 1 från gymnasieutbildning eller motsvarande utbildning bifogas ansökan.
2. Om sökanden inte har varit förordnad som ordningsvakt tidigare och vill begära kortare utbildningstid enligt 4 §, ska underlag som styrker att sökanden har genomgått föreskrivna utbildningar med godkänt resultat bifogas ansökan.
3. Om sökanden har varit bosatt i ett land utanför EU, med undantag för Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, ska utdrag ur belastningsregister eller motsvarande från behörig myndighet i det land eller de länder där sökanden har varit bosatt bifogas ansökan. Den som tidigare har varit förordnad som ordningsvakt behöver inte bifoga utdrag som avser tidsperioder före det senaste förordnandet.

PMFS 2026:XX Förutsättningar för förordnande

3 § Av 9 § lagen (2023:421) om ordningsvakter framgår att ett beslut om förordnande som ordningsvakt får meddelas den som har fyllt 20 år, har genomgått föreskriven utbildning för ordningsvakt, och som med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

4 § En sökande som inte är och som inte tidigare har varit förordnad som ordningsvakt ska genomgå grundutbildning för ordningsvakter med godkänt resultat för att få förordnas som ordningsvakt.

Om en sökande har genomgått föreskriven utbildning för polisman, väktare eller skyddsvakt med godkänt resultat får sökanden genomgå grundutbildningen med kortare utbildningstid om Polismyndigheten bedömer att det är lämpligt.

5 § En sökande som är eller som tidigare har varit förordnad som ordningsvakt ska genomgå fortbildning för ordningsvakter med godkänt resultat för att få förordnas som ordningsvakt.

6 § Den som inte tidigare har varit förordnad som ordningsvakt ska, som en del av lämplighetsprövningen enligt 9 § lagen (2023:421) om ordningsvakter, visa att den är lämplig för uppdraget som ordningsvakt genom att

1. springa 2 000 meter på högst 12 minuter,
2. lyfta och i minst 15 meter dra en docka som väger 77 kg eller motsvarande belastning,
3. uppvisa sådana kunskaper i det svenska språket och om svenska förhållanden som krävs för att utföra uppdraget på ett rättssäkert och tillfredsställande sätt, och
4. uppvisa personliga egenskaper och mognad som är förenliga med uppdraget som ordningsvakt.

7 § Sökandens lämplighet enligt 6 § ska prövas genom att sökanden genomgår de prov och intervjuer som Polismyndigheten bestämmer.

8 § Den som inte har bedömts lämplig enligt 6 § 1 och 2 får genomgå nya prov först då minst tre månader har förflutit sedan den senaste bedömningen.

Den som inte har bedömts lämplig enligt 6 § 3 och 4 får genomgå nya prov och intervjuer först då minst tolv månader har förflutit sedan den senaste bedömningen.

Erbjudande om grundutbildning och fortbildning

9 § Den som uppfyller förutsättningarna för förordnande som ordningsvakt, med undantag för kravet på utbildning i 9 § första stycket 2 lagen (2023:421) om ordningsvakter, får erbjudas plats på grundutbildning.

10 § Den som tidigare har varit förordnad som ordningsvakt och som uppfyller förutsättningarna för förordnande som ordningsvakt, med undantag för kravet på utbildning i 9 § första stycket 2 lagen (2023:421) om ordningsvakter, får erbjudas plats på fortbildning.

Allmänt om utbildningar för ordningsvakter

1 § En utbildningstimme ska motsvara 45 minuter studier.

2 § Den som deltar i en utbildning ska med godkänt resultat genomföra teoretiska kunskapsprov och bedömningar av utbildningsmoment för att bli godkänd på utbildningen.

3 § Den som deltar i en utbildning får, utöver ordinarie teoretiskt kunskapsprov, genomföra högst två omprov per kurstillfälle. Teoretiska kunskapsprov ska genomföras inom tre månader från påbörjad utbildning.

4 § Den som deltar i en utbildning och inte genomför teoretiska kunskapsprov eller bedömningar av utbildningsmoment med godkänt resultat får erbjudas plats på samma utbildning först efter att ett år har förflutit sedan det senaste kurstillfället.

Grundutbildning

5 § Grundutbildningen ska

1. ha de kunskapsmål som anges i bilaga 1, och
2. utformas och genomförs enligt den kursplan som Polismyndigheten har fastställt.

Grundutbildningen får förkortas för den som ska genomgå förkortad grundutbildning enligt 4 kap. 4 § andra stycket. De utbildningsmoment som innebär en upprepning av redan inhämtade kunskaper och färdigheter får undantas från grundutbildningen för ordningsvakter om Polismyndigheten bedömer att det är lämpligt.

Fortbildning

6 § En ansökan till fortbildning ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

7 § Fortbildningen ska

1. ha de kunskapsmål som anges i bilaga 2,
2. utformas och genomförs enligt den kursplan som Polismyndigheten har fastställt, och
3. omfatta minst 50 timmar.

Särskilda utbildningar

8 § En ansökan till särskilda utbildningar ska göras på det sätt som Polismyndigheten anvisar.

PMFS 2026:XX **Transportutbildning**

9 § Den som är förordnad som ordningsvakt och innehar körkort med behörighet B får erbjudas särskild utbildning för transport av personer som har omhändertagits.

10 § Den särskilda utbildningen för transport av personer som har omhändertagits ska

1. ha de kunskapsmål som anges i bilaga 3,
2. utformas och genomförs enligt den kursplan som Polismyndigheten har fastställt, och
3. omfatta minst åtta timmar.

6 kap. Utbildning som bedrivs av annan än Polismyndigheten

1 § En ansökan om tillstånd att bedriva utbildning för ordningsvakter ska göras skriftligen. Ansökan ska innehålla en beskrivning av

1. sökandens kompetens,
2. sökandens organisation,
3. hur sökanden avser att bedriva utbildningen så att den kursplan som Polismyndigheten har fastställt följs, och
4. de särskilda skäl som motiverar att utbildningen ska bedrivas av annan än Polismyndigheten.

2 § Polismyndigheten ansvarar för antagningen till utbildning för ordningsvakter som ges av den som har fått tillstånd att bedriva sådan utbildning, samt kunskapskontroll av den som deltar i sådan utbildning.

7 kap. Ordningsvaktens skyldigheter

1 § En ordningsvakt ska vid all tjänstgöring bära uniform i enlighet med vad som anges i 9 kap. dessa föreskrifter.

2 § En ordningsvakt ska vid all tjänstgöring bära batong och handfängsel i enlighet med vad som anges i 10 kap. dessa föreskrifter.

En ordningsvakt får inte bära andra hjälpmedel för våldsanvändning än batong och handfängsel.

3 § En ordningsvakt ska i kontakter med allmänheten med beaktande av omständigheterna och situationen agera så hänsynsfullt som möjligt, visa behärskning och uppträda på ett sätt som inger förtroende.

4 § En ordningsvakt får endast utföra arbetsuppgifter vid sidan av sitt uppdrag som ordningsvakt (sidouppgifter) om det kan ske utan att uppdraget försummas eller förtroendet för uppdraget skadas.

5 § En ordningsvakt ska på begäran av Polismyndigheten eller en annan behörig tillsynsmyndighet visa upp tjänstgöringsanmälan som har registrerats i Polismyndighetens it-system och en identitetshandling.

En ordningsvakt ska visa upp sitt bevis om förordnande **PMFS 2026:XX** för den som begär det.

6 § En ordningsvakt ska hålla sig informerad om på vilken plats, inom vilket område eller inom vilken verksamhet ordningsvakten får arbeta och vilka villkor som gäller för platsen, området eller verksamheten.

7 § En ordningsvakt ska vid kallelse under tjänstgöring, delta på Polismyndighetens utsättningar eller andra möten.

8 § En ordningsvakt ska använda de kanaler för kommunikation och information som Polismyndigheten anvisar.

En ordningsvakt är skyldig att ta del av den information som Polismyndigheten förmedlar i Polismyndighetens it-system för tjänstgöringsanmälan och avrapportering.

9 § En ordningsvakt som utför en uppgift som kräver särskild utbildning ska med godkänt resultat ha genomgått den utbildning som Polismyndigheten har föreskrivit eller godkänt för uppgiften.

10 § En ordningsvakt ska informera en polisman om ordningsvakten saknar den särskilda utbildning som krävs för att utföra en uppgift som har anvisas av en polisman.

Särskilda skyldigheter vid transport av personer som har omhändertagits

11 § En ordningsvakt som genomför en transport av personer som har omhändertagits ska säkerställa att minst två ordningsvakter deltar under hela transporten.

8 kap. Ordningsvaktens rapporteringsplikt

Allmänt om rapporteringsplikt

1 § Ordningsvaktens skyldighet att anmäla tjänstgöring samt rapportera och dokumentera ingripanden framgår av 7–11 §§ förordningen (2023:422) om ordningsvakter.

Ordningsvakter är enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

2 § En ordningsvakt ska registrera en anmälan om tjänstgöring, rapportering och dokumentation i en tjänstgöringsrapport i Polismyndighetens it-system för tjänstgöringsanmälan och avrapportering.

Vid driftstörningar i Polismyndighetens it-system ska anmälan om tjänstgöring, rapportering och dokumentation ske på annat sätt som Polismyndigheten anvisar.

PMFS 2026:XX Anmälan om tjänstgöring

3 § Ordningsvakten ska vid tjänstgöringens början i tjänstgöringsrapporten

1. anmäla påbörjad tjänstgöring, och
2. registrera planerad tjänstgöringstid.

I direkt anslutning till tjänstgöringens slut ska tjänstgöringsrapporten avslutas.

Rapportering och dokumentation

4 § En ordningsvakt ska i tjänstgöringsrapporten rapportera och dokumentera de ingripanden eller andra åtgärder som ordningsvakten har genomfört under tjänstgöringen.

5 § Ordningsvakten ska rapportera ingripanden som innebär att någon

1. avvisas,
2. avlägsnas,
3. omhändertas,
4. grips,
5. frigges efter att ha varit omhändertagen eller gripen,
6. visiteras,
7. id-kontrolleras,
8. beläggs med handfängsel, eller
9. som är omhändertagen transporteras.

Ordningsvakten ska också rapportera beslag, förverkande av alkohol och andra händelser, avvikelser eller uppgifter som Polismyndigheten bör få kännedom om.

Vid visitationer ska i följande fall bara avvikelser rapporteras:

1. säkerhetskontroll i domstol,
2. säkerhetskontroll vid sametingets offentliga sammanträden,
3. säkerhetskontroll på frivårdskontor, eller
4. in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

6 § Av 11 § förordningen (2023:422) om ordningsvakter framgår att om någon skadas till följd av en ordningsvaks ingripande ska ordningsvakten, om skadan inte är obetydlig, så snart det kan ske rapportera det inträffade till Polismyndigheten. Det inträffade ska dokumenteras i tjänstgöringsrapporten.

7 § Ordningsvakten ska rapportera och dokumentera enligt 4 och 5 §§ i omedelbar anslutning till att ett ingripande eller en åtgärd har genomförts.

Avvisanden får dock rapporteras vid tjänstgöringens slut.

8 § Rapportering av ingripanden eller åtgärder enligt 4 och 5 §§ ska innehålla uppgifter om

1. vem som har fattat beslut om ingripandet eller åtgärden,
2. grunden för beslutet,

3. tidpunkten för beslutet, **PMFS 2026:XX**
4. vem eller vilka som har deltagit vid ingripandet eller åtgärden,
5. vem eller vilka som ingripandet eller åtgärden har riktat sig mot, om dessa uppgifter är kända,
6. tidpunkten för ingripandet eller åtgärden,
7. beslagtaget gods,
8. alkohol som har förstörts,
9. vart en omhändertagen person har transporterats, och
10. vad som i övrigt har förekommit.

9 kap. Ordningsvaktens uniform

Allmänt om uniform

1 § En ordningsvakt får endast bära uniform i enlighet med vad som följer av detta kapitel.

I miljöer eller situationer där andra bestämmelser om skyddsutrustning gäller, ska de bestämmelserna ha företräde framför vad som anges i dessa föreskrifter. Detsamma ska gälla om en annan myndighet beslutar om rekommendationer om skyddsutrustning.

2 § En uniform utgörs av uniformsplagg och tjänstetecken.

3 § Uniformsplagg ska vara tillverkade av lämpliga och sedvanliga material för uniformer.

4 § En uniform ska bäras på ett sådant sätt att det inger förtroende och i övrigt är förenligt med uppdraget som ordningsvakt.

5 § En huvudbonad ska, när inte skyddshjälm används, bäras vid

1. tjänstgöring utomhus,
2. idrottsevenemang, och
3. tjänstgöring i kollektivtrafik.

6 § Färger som anges i detta kapitel avser följande färgkoder enligt Natural Colour System (NCS):

1. Med blå avses NCS1 7015-R90B eller motsvarande färg enligt annan standard.
2. Med ljusblå avses NCS 2142-R83B eller motsvarande färg enligt annan standard.
3. Med mellanblå avses NCS S 3560-R80B eller motsvarande färg enligt annan standard.
4. Med gul för funktionsbeteckning, ärmblem och fyrkantssnöre på båtmössa avses NCS S 1060-Y10R eller motsvarande färg enligt annan standard.

För svart anges ingen kod.

PMFS 2026:XX 7 § Färgavvikelse från angiven NCS-färgkod som anges i 6 § får vara högst 1.5 Δ/E CMC (2:1).

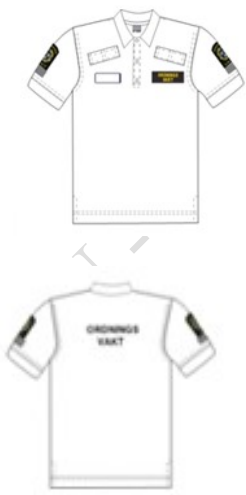
Vid mätning av färg ska följande mätvillkor tillämpas.

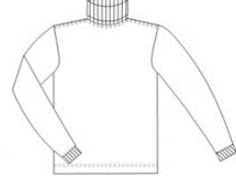
1. Mätgeometri ska vara diffus belysning, glanskomponenten inkluderad ($d_i:8^\circ$).
2. Mätvärden utvärderas enligt CIE (publ. 15.2004).
3. CIE standard dagsljus (D65) och CIE 10 graders standardobservatör ska användas.
4. $\Delta/ECMC(2:1)$ -värden beräknas i enlighet med British Standard, BS 6923:1988.

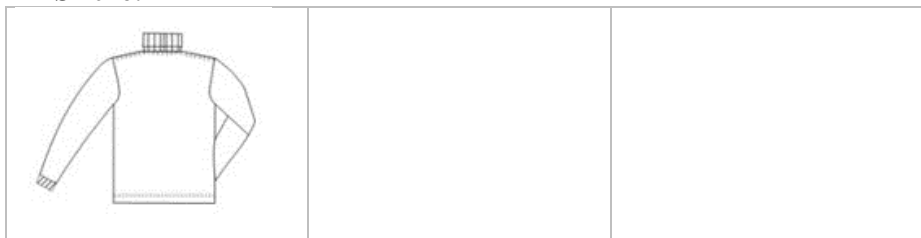
Uniformsplagg

8 § I tabellerna nedan framgår vilka uniformsplagg som ingår i uniform för ordningsvakter och hur de ska eller får bäras.

Tröjor

<i>Uniformsplagg</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
<p>Pikétröja (principskisser)</p> 	<p>Pikétröjan ska</p> <ol style="list-style-type: none">1. vara blå,2. vara av trikåkvalitet med stickad krage,3. ha blå knappar,4. ha fast monterade ärmblem på båda ärmarna,5. ha hållare för bricka på höger bröst,6. ha funktionsbeteckning för bröst, och7. ha funktionsbeteckning för rygg. <p>Pikétröjan får ha lång eller kort ärm.</p>	<p>Pikétröjan ska bäras nedstoppad i byxlinning.</p> <p>Pikétröjan får bäras vid all tjänstgöring, dock inte tillsammans med kavaj.</p>

<p>Långärmad tröja (principskisser)</p> 	<p>En långärmad tröja ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. vara slätstickad med förstärkningar i vävt material på axlar och armbågar, 3. ha lång ärm, 4. ha fast monterade ärmblem på båda ärmarna, 5. ha hållare för bricka på höger bröst, 6. ha funktionsbeteckning för bröst, och 7. ha funktionsbeteckning för rygg. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckning.</p> <p>En långärmad tröja får ha</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. halvpolokrage, rund eller V-ringad halsringning, 2. dragkedja, eller 3. blå knappar. 	<p>En långärmad tröja ska bäras utanpå byxlinning.</p> <p>En långärmad tröja får bäras vid all tjänstgöring, dock inte tillsammans med kavaj.</p>
<p>T-tröja (principskiss)</p> 	<p>T-tröjan ska vara blå.</p> <p>T-tröjan får</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ha lång eller kort ärm, och 2. ha rund eller V-ringad halsringning. 	<p>T-tröjan ska bäras nedstoppad i byx- eller kjollinning.</p> <p>T-tröjan får bäras vid all tjänstgöring, dock inte som</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. yttersta plagg, 2. som enda plagg under kavaj, eller 3. i synlig kombination med kortärmad skjorta eller kortärmad pikétröja.
<p>Polotröja (principskisser)</p> 	<p>Polotröjan ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. vara slätstickad, 3. ha lång ärm, och 4. ha dubbelvikt krage. <p>Polotröjan får ha dragkedja.</p>	<p>Polotröjan ska bäras nedstoppad i byx- eller kjollinning.</p> <p>Polotröjan får bäras vid all tjänstgöring, dock inte</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. som yttersta plagg, 2. som enda plagg under kavaj, eller 3. i synlig kombination med kortärmad skjorta eller kortärmad pikétröja.

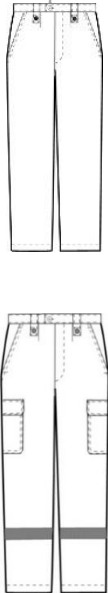

Skjortor

<i>Uniformsplagg och tillbehör</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
<p>Blå skjorta (principskiss)</p> 	<p>En blå skjorta ska ha</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blå knappar, 2. lång ärm, 3. slejf som säkrar uppvikt ärm, 4. fast monterade ärmblem på båda ärmarna, 5. hållare för bricka på höger bröst, 6. funktionsbeteckning för bröst, och 7. funktionsbeteckning för rygg. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckning.</p>	<p>En blå skjorta får bäras vid all tjänstgöring, dock inte tillsammans med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. slips, 2. kavaj, 3. kostymbyxor, 4. kjol, 5. pikétröja, eller 6. långärmad tröja. <p>Skjortan ska bäras nedstoppad i byxlinning.</p> <p>Ärmar får vikas upp med slejf knäppt över vikning.</p>
<p>Ljusblå skjorta (principskisser)</p> 	<p>En ljusblå skjorta ska ha</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ljusblå knappar i knäppning fram, 2. guldfärgade knappar utan logotyp på ficklock och manschetter, 3. fast monterade ärmblem på båda ärmarna, 4. hållare för bricka på höger bröst, 5. funktionsbeteckning för bröst, och 6. funktionsbeteckning för rygg. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckning.</p>	<p>En ljusblå skjorta får bäras vid all tjänstgöring.</p> <p>En ljusblå skjorta ska bäras nedstoppad i byx- eller kjollinning.</p> <p>En ljusblå skjorta med lång ärm ska bäras tillsammans med slips.</p> <p>Ärmar på en ljusblå skjorta får inte vikas upp.</p> <p>En ljusblå skjorta med kort ärm får bäras utan slips med översta knappen uppknäppt, dock inte om skjortan bärs tillsammans med kavaj.</p>

	En ljusblå skjorta får ha lång eller kort ärm.	
Slips	Slipsen ska vara <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, och 2. försedd med säkerhetslösning för att minska strykningsrisk. 	Slipsen ska bäras i kombination med ljusblå skjorta med lång ärm. Slipsen får bäras i kombination med ljusblå skjorta med kort ärm.
Slipshållare	Slipshållaren ska vara guldfärgad. Slipshållaren får dekorerars med <ol style="list-style-type: none"> 1. lilla riksvapnet (max 60 ggr 10 mm), eller 2. anställningsföretagets logotyp (max 60 ggr 10 mm). 	Slipshållaren får bäras i kombination med slips.

Byxor

<i>Uniformsplagg och tillbehör</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
Byxa (principskisser) 	Byxan ska vara <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, och 2. av rak modell. Byxan får förses med <ol style="list-style-type: none"> 1. hällor, 2. benfickor, 3. snörlås i nederkanten, och 4. 50 mm breda reflexband 200 mm från nederkanten. 	Byxan får bäras vid all tjänstgöring.
Utrustningsbälte	Utrustningsbältet ska vara svart med svarta bärandeordningar.	Utrustningsbältet får bäras vid all tjänstgöring. Utrustningsbältet ska bäras vid midjan.

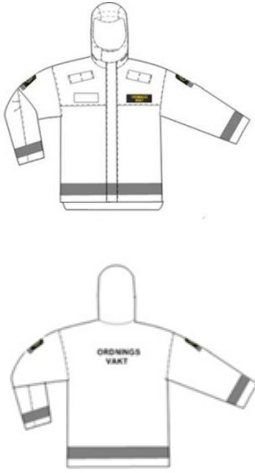
Kostym

PMFS 2026:XX

<i>Uniformsplagg och tillbehör</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
Kavaj	<p>Kavajen ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. ha blå knappar, 3. ha fast monterade ärmblem på båda ärmarna, 4. ha fast monterat kostymblem, 5. ha hållare för bricka på höger bröst, och 6. ha funktionsbeteckning för bröst. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckningar.</p> <p>Kavajen får ha funktionsbeteckning för rygg.</p>	<p>Kavajen ska bäras tillsammans med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ljusblå skjorta, och 2. kostymbyxa eller kjol. <p>Kavajen får bäras vid all tjänstgöring.</p>
Kostymväst	<p>Kostymvästen ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. ha blå knappar, 3. vara av samma material som kavaj, 4. ha fast monterat kostymblem, 5. ha hållare för bricka på höger bröst, och 6. ha funktionsbeteckning för bröst. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckningar.</p> <p>Kostymvästen får ha funktionsbeteckning för rygg.</p>	<p>Kostymvästen ska bäras tillsammans med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ljusblå skjorta, och 2. kostymbyxa eller kjol. <p>Kostymvästen får</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bäras som yttersta plagg, 2. kombineras med slips, och 3. bäras vid all tjänstgöring.
Kjol	<p>Kjolen ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. vara av samma material som kavaj, 3. vara av rak modell, och 4. täcka knäna. <p>Kjolen får förses med valfritt placerade fickor och hållor.</p>	<p>Kjolen ska bäras tillsammans med</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ljusblå skjorta, och 2. hudfärgade eller svarta strumpbyxor. <p>Kjolen får bäras vid all tjänstgöring.</p>

Kostymbyxa	<p>Kostymbyxan ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, 2. av rak modell, och 3. av samma material som kavaj. <p>Kostymbyxan får förses med valfritt placerade fickor och hållor.</p>	<p>Kostymbyxan ska bäras tillsammans med ljusblå skjorta.</p> <p>Kostymbyxan får bäras vid all tjänstgöring.</p>
Livrem	<p>Livremmen ska vara svart.</p>	<p>Livremmen får bäras vid all tjänstgöring.</p>

Ytterplagg

Uniformsplagg	Krav på utformning	Krav på bärande
<p>Jacka (principskisser)</p> 	<p>Jackan ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara blå, 2. minst nå ned till höften, 3. inte vara längre än till knäets underkant, 4. ha fast monterade ärmblem på båda ärmarna, 5. ha hållare för bricka på höger bröst, 6. ha funktionsbeteckning för bröst, och 7. ha funktionsbeteckning för rygg. <p>Placering av fickor får inte påverka placering av funktionsbeteckning.</p> <p>En jacka får</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. förses med 50 mm breda reflexband 50 mm från ärmens och bälens nederkant, 2. ha krage av valfritt snitt, 3. ha huva som får vara avtagbar, och 4. ha löstagbara ärm. 	<p>Jackan får bäras vid all tjänstgöring.</p> <p>En jacka med löstagbara ärm som bärs utan ärm</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. får inte bäras tillsammans med kavaj, och 2. ska bäras utanpå föreskrivna uniformsplagg som har ärmblem.

PMFS 2026:XX

<p>Kort uniformsväst (principskisser)</p> 	<p>En kort uniformsväst ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fluorescerande gul, 2. ha texten ORDNINGSVAKT tryckt i reflekterande material på blå botten fram- och baktill på plagget, och 3. ha hållare för bricka på höger bröst. 	<p>En kort uniformsväst får bäras vid all tjänstgöring.</p>
<p>Halsduk</p>	<p>Halsduken ska vara blå.</p>	<p>Halsduken får bäras vid all tjänstgöring.</p>
<p>Handskar</p>	<p>Handskarna ska vara svarta.</p> <p>Handskarna får</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ha extra skydd mot stick- och skärskador, och 2. inte vara förstärkta över knogarna. 	<p>Handskarna får bäras vid all tjänstgöring.</p>

Huvudbonad

<i>Uniformsplagg</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
<p>Keps (principskisser)</p> 	<p>Kepsen ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, och 2. försedd med mössemblem. <p>Keps får vara fodrad.</p>	<p>Kepsen får bäras vid all tjänstgöring.</p>
<p>Mössa (principskiss)</p> 	<p>Mössan ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, 2. av stickat material, och 3. försedd med mössemblem 	<p>Mössan får bäras vid all tjänstgöring.</p>
<p>Båtmössa (principskiss)</p> 	<p>Båtmössan ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. blå, 	<p>Båtmössan får bäras vid all tjänstgöring.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2. försedd med mössemblem, och 3. försedd med gult fyrkantssnöre. 	
--	--	--

Bärande av vissa religiöst betingande huvudbonader

9 § Huvudduk, kippa och turban får bäras till uniform. Vid val av material och utformning ska säkerhetsaspekter beaktas.

Allmänt råd

Sådana säkerhetsaspekter bör till exempel avse materialets flammhärldighet och lämplig passform för att undvika risk för strypning.

10 § En huvudduk ska vara blå och får inte försees med tjänstetecken. Huvudduken ska bäras under föreskriven keps, mössa eller båtmössa vid

1. tjänstgöring utomhus,
2. idrottsevenemang, och
3. tjänstgöring i kollektivtrafik.

Huvudduken får bara bäras tillsammans med hjälm om det kan ske utan att säkerheten försämras.

11 § En kippa ska vara blå och får inte försees med tjänstetecken. Kippan ska bäras under föreskriven keps, mössa eller båtmössa vid

1. tjänstgöring utomhus,
2. idrottsevenemang, och
3. tjänstgöring i kollektivtrafik.

Kippan får bara bäras tillsammans med hjälm om det kan ske utan att säkerheten försämras.

12 § En turban ska vara blå eller svart och får inte försees med tjänstetecken. Turbanen får bara bäras tillsammans med hjälm om det kan ske utan att säkerheten försämras.

Fotbeklädnad

<i>Uniformsplagg</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
Strumpor	Strumporna ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara enfärgade 2. vara svarta eller blå, och 3. täcka anklarna. 	Strumpor får bäras vid all tjänstgöring.
Skor	Skorna ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara svarta, 2. ha svarta skosnören och 	Skor får bäras vid all tjänstgöring.

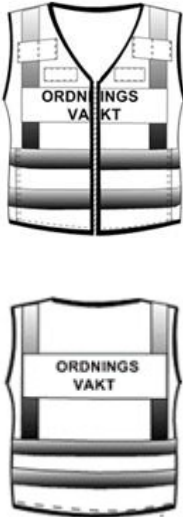
PMFS 2026:XX

	3. ha högst 5 cm klack.	
Stövlar	Stövlarna ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara svarta, 2. ha högst 5 cm klack, och 3. inte vara högre än underkanten av knät. 	Stövlar får bäras vid all tjänstgöring. Byxbenen får inte stoppas in i stövlar.
Kängor	Kängorna ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara svarta, och 2. ha svarta skosnören. 	Kängor får bäras vid all tjänstgöring utom tillsammans med kostym. Byxbenen får inte stoppas in i kängor.
Gummistövlar	Gummistövlarna ska vara svarta.	Gummistövlar får bäras vid all tjänstgöring utom tillsammans med kostym.

Varselplagg

13 § I tabellen nedan framgår hur varselplagg som utformas för att kunna uppfylla krav på personlig skyddsutrustning i enlighet med standarden EN ISO 20471 i övrigt ska utformas för att vara tillåtna uniformsplagg för ordningsvakt.

<i>Uniformsplagg</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
Varseljacka (principskisser) 	Varseljackan ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fluorescerande gul, och 2. ha texten ORDNINGSVAKT tryckt i reflekterande material på blå botten fram- och baktill på plagget, 3. ha fast monterade ärmblem, och 4. ha hållare för bricka på höger bröst. 	Varseljackan får bäras vid all tjänstgöring.
Lång varselväst (principskisser)	En lång varselväst ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fluorescerande gul, 2. ha texten ORDNINGSVAKT tryckt i 	En lång varselväst får bäras vid all tjänstgöring.

	<p>reflekterande material på blå botten på bröst och rygg, och</p> <p>3. ha hållare för bricka på höger bröst.</p>	
---	--	--

Tjänstetecken

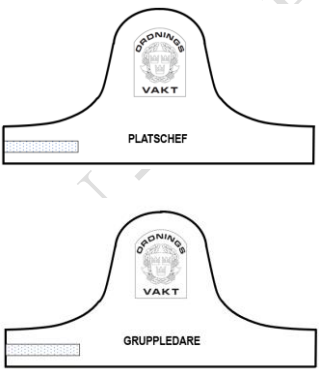
14 § I tabellen nedan framgår vilka tjänstetecken som ingår i uniform för ordningsvakt och hur de ska eller får bäras.

Med bevakningsföretag avses auktoriserade bevakningsföretag enligt 1 § lagen (1974:191) om bevakningsföretag.

<i>Tjänstetecken</i>	<i>Krav på utformning</i>	<i>Krav på bärande</i>
<p>Funktionsbeteckning för bröst</p> 	<p>Funktionsbeteckningen för bröst ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara av broderad textil, 2. vara 110 mm bred, 3. vara 33 mm hög, 4. ha svart botten, och 5. ha texten ORDNINGSVAKT i gult i typsnitt Arial Narrow, bold. 	<p>Funktionsbeteckningen för bröst ska vara fast monterat på plaggets vänstra bröst.</p> <p>Inga andra funktionsbeteckningar är tillåtna att kombinera med funktionsbeteckning för bröst.</p>
<p>Funktionsbeteckning för rygg</p> 	<p>Funktionsbeteckningen för rygg ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ha texten ORDNINGSVAKT i typsnitt Arial Narrow, bold, 2. ha ett yttermått om 340 ggr 130 mm med maximalt tillåten avvikelse om 20 ggr 10 mm, och 3. vara reflekterande. 	<p>Funktionsbeteckningen för rygg ska vara placerad väl synligt centrerat på ryggens bredaste punkt.</p> <p>Funktionsbeteckningen för rygg ska finnas på</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pikétröjan, 2. skjortorna, och 3. jackan. <p>Funktionsbeteckningen för rygg får finnas på</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. tröjan, 2. kavajen, och 3. kostymvästen.
<p>Ärmblem</p> 	<p>Ärmblemet ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara av broderad textil, 2. vara rektangulärt med böjd övre kant, 3. vara 85 mm brett, 4. vara 110 mm högt, 5. ha svart botten, 6. ha lilla riksvapnet på mellanblå sköld lagd över två korsande fasces vilande på eklöv, och 7. ha texten ORDNING ovanför och texten VAKT under skölden med gul text i typsnitt Arial Narrow, bold. 	<p>Ärmblemet ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fast monterade på plaggets båda armar, 2. monterade centererad på ärmarna, och 3. placerade 50 mm nedanför axelsömmen.
<p>Mösseblem</p> 	<p>Mösseblemet ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara av broderad textil, 2. vara rektangulärt med böjd övre kant, 3. vara 40 mm brett, 4. vara 55 mm högt, 5. ha svart botten, 6. ha lilla riksvapnet på mellanblå sköld lagd över två korsande fasces vilande på eklöv, och 7. ha texten ORDNING ovanför och texten VAKT under skölden med gul 	<p>Mösseblemet ska vara fast monterat mitt fram på keps, mössa eller båt-mössa.</p>

	text i typsnitt Arial Narrow, bold.	
Kostymemblem 	Kostymemblemet ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara av broderad textil, 2. vara runt, 3. vara 60 mm i diameter, 4. ha svart botten, och 5. ha lilla riksvapnet på mellanblå sköld lagd över två korsande fasces vilande på eklöv. 	Kostymemblemet ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fast monterat på kostym och kostymväst, 2. placerat med överkanten 10 mm rakt nedanför funktionsbe-teckning för bröst, och 3. centrerat i förhållande till funktionsbe-teckning.
Företagseblem	Företagseemblemet ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara högst 90 mm brett, 2. vara högst 45 mm högt, och 3. ange vid vilket företag ordningsvakter är anställd. 	<p>Ordningsvakter som är anställda vid ett bevakningsföretag ska bära företagseblem.</p> <p>Ordningsvakter som är anställda av annan än ett bevakningsföretag eller arbetar på uppdrag av ett bevakningsföretag får bära företagseblem.</p> <p>Företagseemblemet ska monteras</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. på plagg som har ärmblem, 2. på båda ärmarna, och 3. 10 mm under ärmblem.
Uppdragseblem	Uppdragseemblemet ska <ol style="list-style-type: none"> 1. vara högst 90 mm brett, 2. vara högst 25 mm högt, och 3. ange den som har tillstånd att använda ordningsvakt. 	<p>Uppdragseemblemet får bäras av ordningsvakt om tillståndshavaren eller uppdragsgivaren begär det.</p> <p>Uppdragseemblemet ska monteras</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. på båda ärmarna, och 2. 10 mm under företagseblem om sådant bärs. <p>Om företagseblem inte bärs ska</p>

		updragseblemet monteras 10 mm under ärmemblemet.
Bricka (militärklämma)	<p>Brickan ska vara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. av metall eller hårdplast, 2. svart med gul text, och 3. ha ett ytermått om 80 ggr 25 mm med maximalt tillåten avvikelse om 5 ggr 5 mm. <p>Brickan får endast ange en eller flera av följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Namn 2. Funktion (platschef eller gruppleddare). 	<p>Brickan får bäras vid all tjänstgöring.</p> <p>Brickan ska bäras i hållare för bricka på plaggets högra bröst.</p>
<p>Armbindel (principskiss)</p> 	<p>Armbindeln ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. täcka utsidan av axeln upp till axelsömmen på plagget under armbindeln, och 2. ha ärmblem. <p>Armbindeln för platschef ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fluorescerande grön, och 2. ha texten PLATSCHEF. <p>Armbindeln för gruppleddare ska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vara fluorescerande röd, och 2. ha texten GRUPPLEDARE. 	<p>Armbindeln får endast bäras då tre eller fler ordningsvakter arbetar tillsammans.</p> <p>När armbindeln används, ska den bäras</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. på vänster arm, 2. av platschef eller gruppleddare, och 3. tillsammans med en varseljacka, en lång varselväst eller en kort varselväst.

10 kap. Hjälpmedel för våldsanvändning

Batong för ordningsvakter

1 § En ordningsvakt får endast använda en batong som uppfyller kraven i 2 §.

2 § Batongen ska

1. vara av expanderbar typ,

2. vara tillverkad av rostskyddat stål,
 3. inte vara fjädrande i sidled i någon del,
 4. vara minst 40 cm och högst 66 cm i utfällt läge,
 5. vara svart,
 6. ha en halssäker greppyta av gummimaterial eller liknande,
 7. ha en greppyta som är fastsatt på sådant sätt att den inte kan glida eller lossna utan användande av verktyg,
 8. vara konstruerad så att den håller sig kvar i infällt respektive utfällt läge, och
 9. uppfylla krav på hållfasthet som anges i 3 kap. Technische Richtlinie Einsatzstücke, kurtz und lang 4/2006 eller motsvarande krav.
- 3 §** Batongen ska bäras i ett batonghölster som fästs i utrustningsbältet eller livremmen vid midjan.
- 4 §** Ett batonghölster ska
1. vara konstruerat av hårt syntetmaterial, och
 2. inte ha flik, täckning eller annan låsanordning som går över batongens ände.

Handfängsel för ordningsvakt

5 § En ordningsvakt får endast använda handfängsel som uppfyller kraven i 6 §.

Under ledning av och i samverkan med polis får dock ordningsvakter använda andra typer av handfängsel om dessa tilldelats av polisen vid särskilda insatser.

6 § Handfängsel ska

1. vara tillverkat av metall,
2. vara stålfärgat, och
3. uppfylla kraven i 4 och 5 kap. NIJ Standard 0307.01 eller motsvarande krav.

11 kap. Fordon för transport av personer som har omhändertagits

1 § Transporter av personer som har omhändertagits av ordningsvakter enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. eller polislagen (1984:387) ska göras med en personbil (transportfordonet) som uppfyller kraven i detta kapitel. Med personbil avses i dessa föreskrifter personbil klass I enligt 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner.

2 § Transportfordonet ska uppfylla kraven i 30 § avgasreninglagen (2011:318) för utsläppsklass Euro 6 och säkerhetsklass 5 enligt Euro Ncap-systemet.

PMFS 2026:XX 3 § Transportfordonet ska vara försett med utvändig märkning. Följande information ska framgå av märkningen:

1. namn på eller logotyp för det företag eller den organisation vid vilken ordningsvakterna som ansvarar för transporten är anställda, och
2. ordet ordningsvakt.

Utöver den märkning som anges i första stycket får transportfordonet märkas med namn på eller logotyp för den som har tillstånd att använda ordningsvakter. Sådan märkning får inte vara större än 15 gånger 45 cm.

Märkningen enligt första och andra stycket ska vara läsbar i dagsljus från minst tio meters avstånd och finnas på transportfordonets sidor.

4 § Transportfordonet ska ha ett insynsskydd som

1. utgörs av fast monterad solskyddsfilm eller tonade rutor,
2. har ett VLT-värde om minst 5 och högst 25 procent, och
3. är monterat på samtliga rutor bakom fordonets förarplats.

5 § Det får inte finnas kurvhandtag vid den plats i transportfordonet där den omhändertagne är placerad.

6 § Dörren vid den plats i transportfordonet där den omhändertagne är placerad ska inte vara möjlig att öppna inifrån.

7 § Ett transportfordon i vilket den omhändertagne transporteras i första sätesraden bakom förarplatsen, ska vara utrustat med sparkskydd mellan framsätena. Sparkskyddet ska

1. vara varaktigt infäst i fordonets chassi och mittkonsol så att sparkskyddet inte kan rubbas med handkraft eller sparkar,
2. vara monterat så att mellanrummet mellan stolsrygg och sparkskydd inte överstiger 5 cm när stolen är i bakersta läget,
3. vara monterat så att framstolarnas inställningsmöjligheter inte försämras,
4. vara minst 70 cm högt men inte högre än till nackskyddets mittlinje,
5. ha en stomme av metall,
6. ha mjukt rundade kanter med en radie om minst 3,2 mm, och
7. ha överdrag i mjuk plast, textil eller skinn.

8 § I transportfordonet ska det finnas utrustning för första hjälpen. Utrustningen ska minst bestå av följande:

1. munskydd för HLR,
2. själventilerande traumaförband (chest seal),
3. avsnörande förband av tourniquet-typ,
4. blodstoppande förband,
5. sterila förband,
6. dauerbinda,
7. plåster,
8. sax,
9. sårtvätt,

12 kap. Övrig utrustning

1 § Ordningsvakter får använda skyddshjälm när förhållandena kräver det.

2 § En skyddshjälm för ordningsvakt ska vara

1. blå,
2. av den typ som Polismyndigheten tilldelar polismän, och
3. märkt med ett unikt identifieringsnummer så att den ordningsvakt som bär skyddshjälmen kan identifieras.

3 § Ordningsvakter ska efter beslut av Polismyndigheten använda särskild kommunikationsutrustning.

4 § Utrustning som inte regleras i dessa föreskrifter får bäras under föreskrivna uniformsplagg, i fickor i uniformsplagg och i utrustningsbälte eller livrem.

Kommunikationsutrustning och kroppskamera får bäras i en för ändamålet avsedd hälla utanpå föreskriven uniform.

13 kap. Undantag

1 § Polismyndigheten får besluta om undantag från dessa föreskrifter om det finns särskilda skäl.

1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den xxxx.
2. Genom föreskrifterna upphävs Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:12) om ordningsvakter, FAP 670-1.
3. Bestämmelserna i 11 kap. ska tillämpas på fordon som har godkänts enligt 9 kap. 14 § i den upphävda författningen först när beslutet om godkännande har upphört att gälla.
4. En overall som uppfyller kraven i de upphävda föreskrifterna och råden får användas till utgången av 2027.
5. Ett beslut om undantag från den upphävda författningen i fråga om bärande av uniform eller annan utrustning ska fortsätta gälla till och med den sista giltighetsdag som anges i beslutet. Om beslutet om undantag inte är tidsbegränsat ska det gälla till utgången av 2027.

På Polismyndighetens vägnar

PETRA LUNDH

Hanna Dittrich Söderman
(Nationella operativa avdelningen)

Bilaga 1 – Grundutbildning för ordningsvakter

Grundutbildningens syfte

Grundutbildningen ska ge eleven de kunskaper och färdigheter som krävs för tjänstgöring som ordningsvakt.

Del 1, grundläggande lärandemål

Mål 1: Eleven ska ha grundläggande kunskaper inom följande ämnesområden.

- Samhällskunskap och generell juridik
- Säkerhetshot och beredskap
- Yrkesetik
- Konflikthantering
- Sjukvård
- Brand
- Utrustning och användande av utrustning

Del 2, fördjupade lärandemål för ordningsvakter

Mål 2: Eleven ska ha fördjupade kunskaper inom följande ämnen.

- Regler som styr ordningsvaktens uppdrag, skyldigheter och befogenheter
- Brottsförebyggande, ordningshållande och trygghetsfrämjande arbetsmetodik och tillvägagångssätt
- Polismyndighetens it-system för tjänstgöringsanmälan och avrapportering
- Arbete med folksamlingar
- Säkerhetskontroller och in- och utpasseringskontroller vid högskoleprov

Mål 3: Eleven ska kunna agera i enlighet med de generella krav som ställs på en ordningsvakt och särskilt inom följande områden.

- Praktisk tillämpning av kunskaper inom lärandemål 1 och 2.
- I kontakter med allmänheten
 - agera så hänsynsfullt som möjligt,
 - visa behärskning, och
 - uppträda på ett sätt som inger förtroende.

Bilaga 2 – Fortbildning för ordningsvakter

Fortbildningens syfte

Fortbildningen ska säkerställa att deltagaren uppdaterar och upprätthåller de kunskaper och färdigheter som krävs för tjänstgöring som ordningsvakt. Särskilt fokus ska vara på att inhämta ny kunskap sedan det senaste utbildningstillfället.

Del 1, grundläggande lärandemål

Mål 1: Deltagaren ska ha grundläggande kunskaper inom följande ämnesområden.

- Samhällskunskap och juridik
- Säkerhetshot och beredskap
- Yrkesetik
- Konflikthantering
- Sjukvård
- Brand
- Utrustning och användande av utrustning

Del 2, fördjupade lärandemål för ordningsvakter

Mål 2: Deltagaren ska ha fördjupade kunskaper inom följande ämnen.

- Regler som styr ordningsvaktens uppdrag, skyldigheter och befogenheter
- Brottsförebyggande, ordningshållande och trygghetsfrämjande arbetsmetodik och tillvägagångssätt
- Polismyndighetens it-system för tjänstgöringsanmälan och avrapportering
- Arbete med folksamlingar
- Säkerhetskontroller och in- och utpasseringskontroller vid högskoleprov

Mål 3: Deltagaren ska kunna agera i enlighet med de generella krav som ställs på en ordningsvakt och särskilt inom följande områden.

- Praktisk tillämpning av kunskaper inom lärandemål 1 och 2.
- I kontakter med allmänheten
 - agera så hänsynsfullt som möjligt,
 - visa behärskning, och
 - uppträda på ett sätt som inger förtroende.

Bilaga 3 – Särskild utbildning, transport av omhändertagen person

Utbildningens syfte

Utbildningen ska ge deltagaren de kunskaper och färdigheter som krävs för att på ett säkert kunna transportera en omhändertagen person.

Lärandemål

Deltagaren ska ha kunskaper och färdigheter som krävs för att på ett säkert sätt kunna genomföra en transport av en omhändertagen person.

- Deltagaren ska efter genomförd utbildning känna till vilken funktion inom Polismyndigheten som är behörig att fatta beslut om transport av personer som har omhändertagits.
- Deltagaren ska efter genomförd utbildning kunna redogöra för
 - de regler som styr ordningsvaktens befogenhet att omhänderta och transportera personer,
 - Polismyndighetens rutiner för överlämning av den omhändertagne på platser som Polismyndigheten beslutar om, såsom arrest, akutmottagning eller tillnyktringsenhet,
 - när en omhändertagen på grund av skada eller annan orsak behöver omedelbar läkarvård,
 - lämpliga åtgärder för att säkerställa att den omhändertagne inte avviker eller uppträder våldsamt under transporten,
 - när det finns behov av att en transport avbryts eller att slutdestinationen ändras,
 - hur man stannar på ett säkert sätt och på ett lämpligt ställe, och
 - hur man övervakar den omhändertagnes hälsotillstånd kontinuerligt under transporten.
- Deltagaren ska efter genomförd utbildning praktiskt kunna
 - sätta in, placera och ta ut den omhändertagne ur fordon och
 - använda handfängsel vid transport.